

Project

Ανθρώπινα δικαιώματα, Αλληλοσεβασμός, Διαφορετικότητα
ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Εύη Συρίγα

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΔΡΟΣΙΑΣ 2021-2022

N. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ (project)

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα: Οι μαθητές και οι μαθήτριες θα είναι σε θέση:

1. Να κατανοήσουν τα λογοτεχνικά κείμενα και τις βασικές ιδέες τους και να τις συζητήσουν.
2. Να καταθέσουν την άποψή τους από τη συνάντηση με τα κείμενα, να εκφράζουν προσωπικές εκτιμήσεις, τις δικές τους σκέψεις, συναισθήματα και ερμηνείες. Να αναπτύξουν την κριτική σχέση τους με αυτά και να πραγματοποιήσουν δραστηριότητες.
3. Να αναπτύξουν δεξιότητες, όπως η κριτική σκέψη, η δημιουργικότητα, η συνεργασία, η επικοινωνία, η ενσυναίσθηση, η επίλυση προβλημάτων και ο ψηφιακός γραμματισμός.

Δραστηριότητες που οδηγούν στην ενεργητική εμπλοκή των μαθητών

Οι δραστηριότητες του πρότζεκτ εμπλέκουν ενεργητικά τους μαθητές και τις μαθήτριες σε ατομικές και ομαδοσυνεργατικές εργασίες τόσο με τη χρήση της εκπαιδευτικής πλατφόρμας η-τάξη/e-me όσο και με τη χρήση εκπαιδευτικής πλατφόρμας webex, αν δεν είναι δυνατή η διδασκαλία στη φυσική τάξη. Εφαρμόζονται σύγχρονες παιδαγωγικές μέθοδοι διδασκαλίας (όπως η ανακαλυπτική διερευνητική μέθοδος διδασκαλίας, η βιωματική μάθηση, η διαθεματική προσέγγιση).

N. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ (project)

Α΄ ΜΕΡΟΣ

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ (κοινό)

Αναρτάται στην η τάξη/e-me

Δραστηριότητα 1η (ατομική)

Ποια είναι η σχέση σας με την ανάγνωση βιβλίων και ποιος ο ρόλος της στη γενικότερη διαχείριση του προσωπικού σας χρόνου; Με αφόρμηση τα Κείμενα 1 και 2 αποφασίζετε να καταθέσετε την προσωπική σας εμπειρία στο ιστολόγιο του σχολείου σας. Να δικαιολογήσετε την όποια επιλογή σας. (250 λέξεις)

Κείμενο 1

Το γιατρικό της αμόλυντης λογοτεχνίας

Το διάβασμα είναι μια από τις πιο μοναχικές τέχνες. Προσωπικά το θεωρώ μία δημιουργική ενασχόληση. Να μπορείς να συγκεντρώνεσαι πάνω σε ένα κείμενο, να το αφουγκράζεσαι αλλά και να το κάνεις δικό σου. Η προσωπική ανάγνωση απαιτεί συνήθως μια εσωτερική απομόνωση και όχι να σου επιβάλλεται εξωτερικά.

Έφηβος, όταν αρρώσταينا, καθόμουν στο σπίτι και αποτελείωνα ένα ολόκληρο μυθιστόρημα. Μάλιστα μια φορά « ανέβασα πυρετό » παραπάνω, για να τελειώσω το « Ανθρώπινο κτήνος » του Ζολά – το θυμάμαι ακόμη.

Στα κοινωνικά δίκτυα πολλοί αναφέρουν ότι δεν μπορούν να συγκεντρωθούν σε ένα βιβλίο. Για εμένα, που το διάβασμα ήταν μια καθημερινότητα, εξακολουθεί να παραμένει, αλλά οι περιστάσεις το καθιστούν ακόμη πιο αδέσμευτο.

Τώρα, περισσότερο από ποτέ, αναζητώ την ουσία της ανάγνωσης. Αυτή η ουσιαστική ανάγνωση δεν έχει ανάγκη καμιάς επίδειξης στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Δεν ασκώ πρωταθλητισμό ανάγνωσης ούτε διεκδικώ τον τίτλο του εκλεκτού αναγνώστη. Επανέρχομαι στην εφηβεία μου, χάνομαι μέσα στο κείμενο και ως είναι ό,τι θέλει.

Κρατώντας το βιβλίο στο χέρι αισθάνομαι μια τρυφερότητα, μια σιγουριά, λες και εγείρονται οι συγγραφείς και συνομιλούν μαζί μου. Δεν βιάζομαι να αποτελειώσω πολλά βιβλία. Οι ώρες του διαβάσματος είναι διάσπαρτες σε όλη τη διάρκεια της μέρας και της νύχτας που τείνουν να ενοποιηθούν σε έναν αλλόκοτο χωροχρόνο.

Αφοσιώνομαι στο κείμενο. Αν στην εφηβεία μου έκλεβα χρόνο για διάβασμα, τώρα –τι ειρωνεία!– ο χρόνος αυτός ξανακερδίζεται.

Και να η θαυματουργή ίαση* της λογοτεχνίας. Τέτοια κείμενα έρχονται και γιατρέυουν την ψυχή. Χαμένοι και σωσμένοι χαρακτήρες σε παρασύρουν με τις

ιστορίες τους. Γιατί η λογοτεχνία είναι αμόλυντη, κανένας ιός δεν θα τη μεταλλάξει, θα είναι πάντα εκεί και τα λογοτεχνικά αντισώματα θα μεταμορφώνουν τις ψυχές μας και θα μας οπλίζουν με κουράγιο.

* ίαση: θεραπεία

Ο Θεόδωρος Γρηγοριάδης είναι συγγραφέας. Το κείμενο δημοσιεύτηκε στον ημερήσιο τύπο (διασκευή).

Κείμενο 2

Εγώ και η ποίηση

Κάποτε νόμιζα
Ότι τα ποιήματα έπρεπε να 'χαν ομοιοκαταληξία
Σε κάθε ευκαιρία.
Κάποτε νόμιζα
Ότι τα ποιήματα έπρεπε να λεν για νεράιδες
Και έξυπνα παιδιά που πάντα κάνουν το σωστό.
Κάποτε νόμιζα
"Ότι οι σύντομες προτάσεις,
Με κεφαλαία στην αρχή
Ήταν ποίηση.
Κάποτε νόμιζα
Ότι στους απλούς ανθρώπους δεν άρεσε,
Ούτε την ήθελαν.
Ούτε την καταλάβαιναν.
**Έπειτα συνάντησα το δάσκαλό μου,
Που μου έμαθε ότι ποίηση ήταν
Χαρά, ευχαρίστηση,
Γέλια, δάκρυα,
Σαν μια ταινία μέσα στο μυαλό σου
Με μουσική, μουσική, μουσική.**

Bill Moore (μετάφραση Λίνα Ιορδανάκη) (Πάτσιου, Β. & Καλογήρου Τζ. 2013)

Δραστηριότητα 2η (ατομική)

Να μελετήσετε το παρακάτω ποίημα με τίτλο «**Τι θα διδάξω**» και να περιγράψετε τα συναισθήματα του ποιητικού υποκειμένου τεκμηριώνοντας την απάντησή σας με βάση το ποίημα.

Τι θα διδάξω;

Ζω με το φόβο
ότι εγώ
θα διδάξω το ποίημα
και εκείνοι
θα χάσουν τον ποιητή
και το τραγούδι
και την ουσία
μέσα στο ποίημα.

Ζω με το φόβο
ότι εγώ
που αγαπώ το ποίημα
και τα παιδιά
θα χάσω το ποίημα και τα παιδιά
όταν θα διδάξω το ποίημα.

Αλλά θα το διδάξω το ποίημα.
Να ζεις με το φόβο
Να αγαπάς τα παιδιά
Να τραγουδάς το τραγούδι.

David Booth (μετάφραση Λίνα Ιορδανάκη) (Πάτσιου, Β. & Καλογήρου Τζ. 2013)

Στη φυσική τάξη ή στην ψηφιακή τάξη στη webex

Δραστηριότητα 3η (ομαδική)

Οι μαθητές και οι μαθήτριες χωρίζονται σε 5 ομάδες και συζητούν τις απαντήσεις τους.

Δραστηριότητα 4η (ομαδική)

Ένας/μία εκπρόσωπος από κάθε ομάδα παρουσιάζει τα συμπεράσματά τους στις υπόλοιπες ομάδες και γίνεται συζήτηση στην ολομέλεια της τάξης.

Β΄ ΜΕΡΟΣ

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα: Οι μαθητές και οι μαθήτριες θα είναι σε θέση:

1. Να κατανοήσουν τα λογοτεχνικά κείμενα και τις βασικές ιδέες τους και να τις συζητήσουν.
2. Να καταθέσουν την άποψή τους από τη συνάντηση με τα κείμενα. Να αναπτύξουν την κριτική σχέση τους με αυτά και να εκπονήσουν δραστηριότητες.
3. Να απολαύσουν την ανάγνωση λογοτεχνικών κειμένων.
4. Να συσχετίζουν τα κείμενα με τα ιστορικά και κοινωνικά συμφραζόμενα.
5. Να εξετάσουν τα κείμενα με κριτική διάθεση, να αξιολογήσουν ιδέες, πράξεις και χαρακτήρες, να εντοπίσουν αντιφάσεις, προκαταλήψεις και στερεότυπα.
6. Να επισημάνουν στοιχεία της διακειμενικότητας, κοινούς θεματικούς τόπους που αναδεικνύουν τη διαχρονικότητα των προβλημάτων και των αξιών σε διαφορετικές κοινωνίες.
7. Να κατανοούν τα ποικίλα είδη λογοτεχνικών κειμένων, τον τρόπο με τον οποίο συλλειτουργεί η εικόνα και ο λόγος και πώς η λογοτεχνία συνομιλεί με άλλες τέχνες (όπως θέατρο, κινηματογραφία, μουσική, κόμικς).
8. Να αναπτύξουν ενσυναίσθηση και φιλοσοφικό προβληματισμό για σύγχρονα προβλήματα, όπως η έλλειψη σεβασμού στη διαφορετικότητα, να ευαισθητοποιηθούν στην αντιμετώπιση των διακρίσεων, σε θέματα που αφορούν τα ανθρώπινα δικαιώματα, τον σεβασμό, τη διαφορετικότητα και την ισότητα των φύλων.
9. Να αναπτύξουν δεξιότητες, όπως η κριτική σκέψη, η δημιουργικότητα, η συνεργασία, η επικοινωνία, η ενσυναίσθηση, η επίλυση προβλημάτων και ο ψηφιακός γραμματισμός.

Απώτερος στόχος οι μαθητές και οι μαθήτριες να αναγνώσουν ένα βιβλίο λογοτεχνικού περιεχομένου και να προωθηθεί η φιλιαναγνωσία.

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ 2020-2021, σσ. 122-124.

Πριν από την ανάγνωση (ενδεικτικός χρόνος: 1 – 2 διδακτικές ώρες)

Στόχος: Η εισαγωγή στο θέμα και η εξοκείωση των μαθητών και μαθητριών

Ενδεικτικές προτάσεις

- Ακρόαση ενός τραγουδιού σχετικού με το θέμα.
- Απόσπασμα από ένα κινηματογραφικό ή τηλεοπτικό έργο.
- Ανάγνωση ενός μικρού χαρακτηριστικού αποσπάσματος από το μυθιστόρημα με στόχο να εξάψουμε την περιέργειά τους.

1ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Αναρτώνται στην η τάξη/e-me τα κείμενα αφόρμησης

Τίτλος: Ανθρώπινα δικαιώματα, Αλληλοσεβασμός, Διαφορετικότητα (νεανικό μυθιστόρημα, κινηματογράφος)

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΑ ΟΜΑΔΑΣ:

.....

.....

.....

.....

Α' φάση: Πριν την ανάγνωση

Αφόρμηση

Να παρακολουθήσετε το τρέιλερ της ταινίας Θαύμα.

[\[Θαύμα\] Τρέιλερ](#)

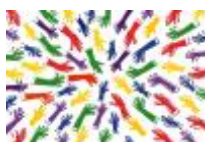
Έτσι μπορούν να κάνουν υποθέσεις σχετικά με το περιεχόμενο του βιβλίου γενικά, να υποθέσουν στοιχεία του μύθου: π.χ. σχετικά με τους ήρωες (πώς φαντάζονται ότι θα δράσουν, θα είναι ήρωες ή αντιήρωες, κ.τ.λ.), να κάνουν υποθέσεις σχετικά με την εξέλιξη του μύθου, να πουν απλώς τι θα περίμεναν οι ίδιοι να διαβάσουν, να φανταστούν έναν τίτλο (αν δεν το έχουν πληροφορηθεί ήδη) ή να πουν γιατί νομίζουν ότι το μυθιστόρημα έχει τον τίτλο αυτό. Στόχος η κινητοποίηση του ενδιαφέροντος των μαθητών και μαθητριών. (ΟΔΗΓΙΕΣ 2020-2021, σ.σ. 122-124).

Στη φυσική τάξη ή στη webex

Συζήτηση σε ομάδες που έχουν μελετήσει τα ίδια κείμενα αφόρμησης. Παρουσίαση στην ολομέλεια της τάξης από τον/την εκπρόσωπο κάθε ομάδας του βασικού θέματος που θίγεται στα κείμενα αφόρμησης.

B' φάση: Προσεκτική ανάγνωση του κειμένου

Λέξεις κλειδιά: σεβασμός στη διαφορετικότητα, αντιμετώπιση διακρίσεων, κοινωνική ευαισθησία, σχολικός εκφοβισμός.

Αναρτώνται στην η τάξη/e-me τα κείμενα

Στη φυσική τάξη ή στη webex (συζήτηση σε ομάδες)

Δραστηριότητες

1. Γιατί νομίζετε ότι το μυθιστόρημα έχει αυτόν τον **τίτλο**;
2. Ποιο είναι το **θέμα** του αποσπάσματος, κατά τη γνώμη σας;
3. Να παρουσιάσετε τη **συναισθηματική κατάσταση του ήρωα** αιτιολογώντας την απάντησή σας με αναφορές στο κείμενο.
4. **Να συγκρίνετε** στάσεις, συμπεριφορές που αναδεικνύονται στο κείμενο με αυτές του σήμερα στον χώρο του σχολείου.

Κείμενο 1

Αν μπορείς να αυτοσαρκάζεσαι, αν μπορείς να συγχωρείς, αν αγαπάς τους φίλους που εσύ επιλέγεις να αγαπάς, αν βλέπεις ομορφιά εκεί που δεν την βλέπουν οι άλλοι, ε, τότε... όλα μπορούν να συμβούν. Ακόμα και ένα θαύμα!

"Το ξέρω ότι δεν είμαι ένα συνηθισμένο εννιάχρονο αγόρι. Θέλω να πω, φυσικά και κάνω συνηθισμένα πράγματα. Τρώω παγωτό. Κάνω ποδήλατο. Παίζω μπάλα. Έχω Xbox. Κάτι τέτοια πράγματα με κάνουν ένα συνηθισμένο παιδί. Έτσι νομίζω τουλάχιστον. Επίσης νιώθω συνηθισμένος. Μέσα μου. Ξέρω όμως πως τα συνηθισμένα παιδιά δεν τα κοιτάζουν παράξενα μόλις εμφανιστούν κάπου... Ξέρω πως τα συνηθισμένα παιδιά δεν κάνουν τα άλλα παιδιά να φεύγουν φωνάζοντας από την παιδική χαρά".

(Από την παρουσίαση στο οπισθόφυλλο του βιβλίου)

Στην τραπεζαρία

Η Όλι με είχε προειδοποιήσει για το μεσημεριανό στο γυμνάσιο, έτσι μάλλον θα έπρεπε να ξέρω ότι θα ήταν ζόρικα τα πράγματα. Αλλά δε φανταζόμουν πόσο δύσκολα θα ήταν τελικά. Βασικά, όλα τα παιδιά απ' όλα τα τμήματα της Πρώτης γυμνασίου όρμησαν συγχρόνως στην τραπεζαρία, φωνάζοντας και σπρώχνοντας για να πιάσουν τραπέζι. Μια από τις υπεύθυνες της τραπεζαρίας είπε κάτι όπως «δεν επιτρέπεται να κρατάτε θέσεις», αλλά δεν πολυκατάλαβα τι εννοούσε, ούτε άλλωστε και τα υπόλοιπα παιδιά, γιατί ο καθένας κρατούσε θέσεις για τους φίλους του. Πήγα να καθίσω κάπου, όμως το παιδί που είχε μόλις καθίσει στη διπλανή καρέκλα μου είπε: «Μμμμ, λυπάμαι, κάθεται άλλος εδώ».

Έτσι βρήκα ένα άδειο τραπέζι και περίμενα μέχρι να τακτοποιηθούν όλοι και να μας πει η υπεύθυνη τι έπρεπε να κάνουμε στη συνέχεια. Καθώς άρχισε να αναφέρει τους κανόνες που ίσχυαν στην τραπεζαρία, έριξα μια ματιά τριγύρω για να δω πού καθόταν ο Τζακ Ουίλ, αλλά δεν τον είδα στη δική μου πλευρά της αίθουσας. Έρχονταν ακόμα παιδιά, όταν οι καθηγητές άρχισαν να καλούν τα παιδιά στα πρώτα τραπέζια να πάρουν τους δίσκους τους και να σταθούν στη σειρά για να τους σερβίρουν. Ο Τζούλιαν, ο Χένρι και ο Μάιλς κάθονταν σ' ένα τραπέζι προς το βάθος.

Η μαμά μου είχε ετοιμάσει ένα σάντουιτς με τυρί, και μου είχε βάλει μαζί κρακεράκια και χυμό, οπότε δε χρειάστηκε να σηκωθώ όταν φώναξαν το τραπέζι μου. Αντίθετα συγκεντρώθηκα στο κολατσιό μου: άνοιξα το σακίδιό μου, έβγαλα το φαγητό μου και ξετύλιξα προσεχτικά το αλουμινόχαρτο του σάντουιτς.

Καταλάβαινα, χωρίς να κοιτάζω καν, ότι όλοι με παρατηρούσαν. Ήξερα ότι σκουντούσαν με νόημα ο ένας τον άλλο κι έριχναν πλάγιες ματιές προς το μέρος μου.

Νόμιζα ότι τόσα χρόνια είχα συνηθίσει αυτές τις ματιές, αλλά τελικά δεν ήταν έτσι.

Πιο πέρα ήταν ένα τραπέζι με κορίτσια που ήμουνα σίγουρος ότι μιλούσαν για μένα, αφού έκρυβαν το στόμα με το χέρι τους. Τα μάτια και οι κρυφοκουβέντες χτυπούσαν πάνω μου σαν κύματα.

Σιχαίνομαι τον εαυτό μου έτσι όπως τρώω. Ξέρω πόσο παράξενο φαίνεται. Όταν ήμουνα δυο χρονών μού είχαν κάνει την πρώτη εγχείρηση για να διορθώσουν το λαγώχειλο, κι έπειτα τη δεύτερη όταν έγινα τεσσάρων. Πάντως έχω ακόμα μια τρύπα στον ουρανίσκο μου. Και παρόλο που μου εγχείρισαν το σαγόκι για να το ισιώσουν, πρέπει να μασάω την τροφή με τα μπροσινά δόντια. Και μάλιστα δεν είχα συνειδητοποιήσει πόσο απαίσιος είναι ο τρόπος που τρώω, μέχρι που μια φορά, σε κάποιο πάρτι γενεθλίων, ένα από τα παιδάκια είπε στη μαμά του φίλου που γιόρταζε ότι δε θέλει να καθίσει πλάι μου γιατί συνέχεια έφτυνα και μου 'πεφταν ένα σωρό ψίχουλα απ' το στόμα. Ξέρω ότι το παιδάκι δεν το έκανε από κακία, όμως μπήκε σε μπελάδες γιατί το ίδιο βράδυ η μαμά του τηλεφώνησε στη δική μου για να ζητήσει συγγνώμη. Όταν επιστρέψαμε απ' το πάρτι, πήγα κατευθείαν στον καθρέφτη του μπάνιου κι άρχισα να μασουλάω ένα κρακεράκι για να δω πώς ήμουνα όταν έτρωγα. Το παιδάκι είχε δίκιο. Τρώω όπως οι χελώνες, αν ξέρετε πώς τρώνε. Σαν προϊστορικό ερπετό.

Palacio, R.J. (2013). *Θάυμα*. Αθήνα: Παπαδόπουλος.

Γ' φάση: Μετά την ανάγνωση

Δραστηριότητα ατομική στο σπίτι (250 λέξεις)

Επιλέξτε:

1. Δημιουργία μίας σκηνής, στην οποία συναντιέστε με τον ήρωα (**διάλογος, αφήγηση**).
2. Είστε μαθητής/-ήτρια του ίδιου σχολείου με τον ήρωα και σήμερα τον γνωρίζετε. Να γράψετε μία σελίδα στο προσωπικό σας **ημερολόγιο**.

Αξιολόγηση/Αναστοχασμός

Επέκταση του πρότζεκτ (ατομικές και ομαδικές εργασίες):

- Ανάγνωση του μυθιστορήματος.
- Δραματοποίηση μιας σκηνής.
- Παρακολούθηση της ταινίας που βασίζεται στο μυθιστόρημα. Αξιολογήστε τη μεταφορά του μυθιστορήματος στον κινηματογράφο. Τι σας άρεσε[περισσότερο το βιβλίο ή η ταινία;
- Βιβλιοπαρουσίαση του συγκεκριμένου έργου ή μία βιβλιοκριτική για τη σχολική εφημερίδα.
- Ομιλία σε ημερίδα του σχολείου για τον σεβασμό στη διαφορετικότητα.
- Να γράψετε το δικό σας σύνθημα για το γκράφιτι του σχολείου σας.
- Να γράψετε ένα κείμενο για να εκφράσετε την ευαρέσκεια ή την απαρέσκειά σας για το βιβλίο που διαβάσατε, αιτιολογώντας την απάντησή σας.
- Δημιουργία αφίσας «Όλοι ίσοι, αλλά διαφορετικοί».

Διαθεματικότητα, διεπιστημονικότητα, Εργαστήρια Δεξιοτήτων με

- Ν. Γλώσσα
- Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή
- Εικαστικά
- Εργαστήρια Δεξιοτήτων

2ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Αναρτώνται στην η τάξη/e-me τα κείμενα αφόρμησης

Τίτλος: Ανθρώπινα δικαιώματα, Αλληλοσεβασμός, Διαφορετικότητα (ντοκουμέντο/βιογραφία)

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΑ ΟΜΑΔΑΣ:

.....

.....

.....

.....

Α΄ φάση Πριν την ανάγνωση

Αφόρμηση

Να παρατηρήσετε την τοιχογραφία του 1ου Δημοτικού Σχολείου και 2ου Νηπιαγωγείου Ρεθύμνου.

Έτσι μπορούν να κάνουν υποθέσεις σχετικά με το περιεχόμενο του βιβλίου γενικά, να υποθέσουν στοιχεία του μύθου: π.χ. σχετικά με τους ήρωες (πώς φαντάζονται ότι θα δράσουν, θα είναι ήρωες ή αντιήρωες, κ.τ.λ.), να κάνουν υποθέσεις σχετικά με την εξέλιξη του μύθου, να πουν απλώς τι θα περίμεναν οι ίδιοι να διαβάσουν, να φανταστούν έναν τίτλο (αν δεν το έχουν πληροφορηθεί ήδη) ή να πουν γιατί νομίζουν ότι το μυθιστόρημα έχει τον τίτλο αυτό. Στόχος η κινητοποίηση του ενδιαφέροντος των μαθητών και μαθητριών. (ΟΔΗΓΙΕΣ 2020-2021, σ.σ. 122-124).

Στη φυσική τάξη ή στη webex

Συζήτηση σε ομάδες που έχουν μελετήσει τα ίδια κείμενα αφόρμησης. Παρουσίαση στην ολομέλεια της τάξης από τον/την εκπρόσωπο κάθε ομάδας του βασικού θέματος που τίγεται στα κείμενα αφόρμησης.

Β' φάση: Προσεκτική ανάγνωση του κειμένου

Λέξεις κλειδιά: ανθρώπινα δικαιώματα, αντιμετώπιση διακρίσεων, ισότητα των φύλων, ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, συμπερίληψη στην εκπαίδευση, δημοκρατία, δημοκρατική παιδεία και παράδοση.

Αναρτώνται στην η τάξη/e-me τα κείμενα

Στη φυσική τάξη ή στη webex (συζήτηση σε ομάδες)

Δραστηριότητες

1. Ποιο είναι το **θέμα** του αποσπάσματος, κατά τη γνώμη σας;
2. **Να σχολιάσετε** το κείμενο της τοιχογραφίας.
3. **Να συγκρίνετε** στάσεις, συμπεριφορές που αναδεικνύονται στο κείμενο με τις δικές σας εμπειρίες και τα δικά σας βιώματα για τη διάκριση των δύο φύλων.

Κείμενο 2

Όταν οι Ταλιμπάν κατέλαβαν την εξουσία στην κοιλάδα Σουάτ του Πακιστάν, ένα κορίτσι τους εναντιώθηκε. Η Μαλάλα Γιουσαφζάι αρνήθηκε την επιβεβλημένη σιωπή και πολέμησε για το δικαίωμά της στην εκπαίδευση.

Την Τρίτη, 9 Οκτωβρίου του 2012, στα δεκαπέντε της χρόνια, η Μαλάλα πυροβολήθηκε στο κεφάλι σχεδόν εξ επαφής ενώ επέβαινε στο σχολικό λεωφορείο, και ελάχιστοι ήταν αυτοί που πίστευαν ότι θα επιβιώσει. Ωστόσο, η θαυματουργή ανάνηψη της Μαλάλα την οδήγησε σ' ένα εκπληκτικό ταξίδι από μια μακρινή κοιλάδα του βόρειου Πακιστάν στις αίθουσες του κτιρίου των Ηνωμένων Εθνών στη Νέα Υόρκη. Στα δεκαέξι της, έγινε παγκόσμιο σύμβολο ειρηνικής διαμαρτυρίας και η νεότερη υποψήφια για το Νόμπελ Ειρήνης στην ιστορία του θεσμού.

Το "Με λένε Μαλάλα" είναι η αξιοθαύμαστη ιστορία μιας οικογένειας που ξεριζώθηκε εξαιτίας της τρομοκρατίας, η ιστορία της μάχης για την εκπαίδευση των κοριτσιών, η ιστορία ενός πατέρα ο οποίος -ιδιοκτήτης σχολείου ο ίδιος- αγωνίστηκε κι ενθάρρυνε την κόρη του να γράφει και να φοιτά είναι, τέλος, η ιστορία ενός γενναίου κοριτσιού με δυο γονείς που αγαπούν με πάθος την κόρη τους σε μια κοινωνία που δείχνει σαφή προτίμηση στους γιους.

Το βιβλίο που θα μας κάνει όλους να πιστέψουμε πραγματικά ότι μπορεί σήμερα η φωνή ενός και μόνο ανθρώπου να εμπνεύσει και να αλλάξει ολόκληρο τον κόσμο.

(Από την παρουσίαση στο οπισθόφυλλο του βιβλίου)

Σήμερα όλοι ξέρουμε ότι η μόρφωση είναι θεμελιώδες δικαίωμά μας. Κι όχι μόνο στη Δύση· και το Ισλάμ μάς έχει παραχωρήσει αυτό το δικαίωμά μας. Το Ισλάμ ορίζει ότι όλα τα κορίτσια και όλα τα αγόρια πρέπει να πηγαίνουν στο σχολείο. Το γράφει και το Κοράνι – ο Θεός θέλει να έχουμε γνώση. Θέλει να ξέρουμε γιατί ο ουρανός είναι γαλάζιος, και τα μυστικά των ωκεανών και των άστρων. Ξέρω ότι πρόκειται για επίμοχθο αγώνα – στον κόσμο ζουν πενήντα εφτά εκατομμύρια παιδιά που δεν πηγαίνουν καν στο Δημοτικό, και τα τριάντα δύο εκατομμύρια από αυτά είναι κορίτσια. Δυστυχώς, η ίδια μου η χώρα, το Πακιστάν, κατέχει μία απ' τις χειρότερες θέσεις στην παγκόσμια κατάταξη: 5,1 εκατομμύρια παιδιά δεν πηγαίνουν ούτε στο Δημοτικό, παρότι το Σύνταγμά μας αναφέρει ότι κάθε παιδί έχει δικαίωμα στη μόρφωση. Έχουμε ήδη σχεδόν πενήντα εκατομμύρια αναλφάβητους ενήλικες, τα δύο τρίτα των οποίων είναι γυναίκες, όπως η ίδια μου η μητέρα.

Κορίτσια εξακολουθούν να δολοφονούνται και σχολεία να ανατινάζονται. Τον Μάρτιο του 2012 επειδή έγινε επίθεση σε ένα σχολείο θηλέων στο Καράτσι, το οποίο είχαμε επισκεφτεί: Κάποιος έριξε βόμβα και μια χειροβομβίδα στο προαύλιο του σχολείου την ώρα που ξεκινούσε μια τελετή απονομής βραβείων. Ο διευθυντής, ο Αμπτούρ Ρασίντ, σκοτώθηκε, ενώ οχτώ παιδιά μεταξύ πέντε και δέκα ετών τραυματίστηκαν. Ένα οχτάχρονο κορίτσι έμεινε ανάπηρο. Όταν η μητέρα μου άκουσε την είδηση, έκλαιγε χωρίς σταματημό.

Γιουσαφζάι, Μαλάλα (2019). *Με λένε Μαλάλα*. Αθήνα: Πατάκης.

Γ' φάση: Μετά την ανάγνωση

Δραστηριότητα ατομική στο σπίτι (250 λέξεις)

Επιλέξτε:

3. Δημιουργία μίας σκηνής, στην οποία συναντιέστε με την ηρωίδα (συνέντευξη, αφήγηση).
4. Με αφορμή το απόσπασμα που διαβάσατε γράψετε ένα **άρθρο** για τη σχολική εφημερίδα του σχολείου σας με θέμα που θα επιλέξετε από τις λέξεις κλειδιά.

Αξιολόγηση/Αναστοχασμός

Επέκταση του πρότζεκτ (ατομικές και ομαδικές εργασίες):

- Ανάγνωση του μυθιστορήματος.
- Βιβλιοπαρουσίαση του συγκεκριμένου έργου ή μία βιβλιοκριτική για τη σχολική εφημερίδα.
- Ομιλία σε ημερίδα του σχολείου για την ισότητα των φύλων.
- Να γράψετε το δικό σας σύνθημα για το γκράφιτι του σχολείου σας.
- Να γράψετε ένα κείμενο για να εκφράσετε την ευαρέσκεια ή την απαρέσκειά σας για το βιβλίο που διαβάσατε, αιτιολογώντας την απάντησή σας.
- Να πραγματοποιήσετε διαθεματικές δραστηριότητες από τα Φύλλα Εργασίας του διδακτικού σεναρίου **Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ**
- Ομιλίες επιχειρηματολογίας σε ομάδες με θέμα: Τα δύο φύλα σήμερα έχουν τις ίδιες ευκαιρίες στη μόρφωση στην Ελλάδα; (Υπέρ και κατά της άποψης).

Διαθεματικότητα, διεπιστημονικότητα, Εργαστήρια Δεξιοτήτων με

- Ν. Γλώσσα
- Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή
- Ιστορία
- Εικαστικά
- Μουσική
- Αρχαία Ελληνική Γραμματεία
- Αρχαία Ελληνική Γλώσσα
- Εργαστήρια Δεξιοτήτων

3ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Αναρτώνται στην η τάξη/e-me τα κείμενα αφόρμησης

Τίτλος: Ανθρώπινα δικαιώματα, Αλληλοσεβασμός, Διαφορετικότητα (ημερολόγιο, μαρτυρία, graphic diary)

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΑ ΟΜΑΔΑΣ:

.....

.....

.....

.....

Α΄ φάση Πριν την ανάγνωση

Αφόρμηση

Να μελετήσετε τις δύο σελίδες από το graphic diary της Άννας Φρανκ.

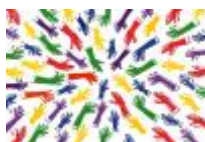
Έτσι μπορούν να κάνουν υποθέσεις σχετικά με το περιεχόμενο του βιβλίου γενικά, να υποθέσουν στοιχεία του μύθου: π.χ. σχετικά με τους ήρωες (πώς φαντάζονται ότι θα δράσουν, θα είναι ήρωες ή αντιήρωες, κ.τ.λ.), να κάνουν υποθέσεις σχετικά με την εξέλιξη του μύθου, να πουν απλώς τι θα περίμεναν οι ίδιοι να διαβάσουν, να φανταστούν έναν τίτλο (αν δεν το έχουν πληροφορηθεί ήδη) ή να πουν γιατί νομίζουν ότι το μυθιστόρημα έχει τον τίτλο αυτό. Στόχος η κινητοποίηση του ενδιαφέροντος των μαθητών και μαθητριών. (ΟΔΗΓΙΕΣ 2020-2021, σ.σ. 122-124).

Στη φυσική τάξη ή στη webex

Συζήτηση σε ομάδες που έχουν μελετήσει τα ίδια κείμενα αφόρμησης. Παρουσίαση στην ολομέλεια της τάξης από τον/την εκπρόσωπο κάθε ομάδας του βασικού θέματος που θίγεται στα κείμενα αφόρμησης.

Β΄ φάση: Προσεκτική ανάγνωση του κειμένου

Λέξεις κλειδιά: ανθρώπινα δικαιώματα, αξιοπρέπεια, σεβασμός στη διαφορετικότητα, αντιμετώπιση διακρίσεων, ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, δημοκρατία.

Αναρτώνται στην η τάξη/e-me τα κείμενα

Στη φυσική τάξη ή στη webex (συζήτηση σε ομάδες)

Δραστηριότητες

1. Πού και σε ποια **ιστορική περίοδο** διαδραματίζονται τα γεγονότα με βάση το κείμενο;
2. Ποιο είναι το **θέμα** του αποσπάσματος graphic diary, κατά τη γνώμη σας;
3. Οι στάσεις και οι συμπεριφορές που αναδεικνύονται στο κείμενο έχουν απήχηση **στην εποχή μας**; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας.
4. Ποια εικόνα σάς προκάλεσε **μεγαλύτερη εντύπωση και γιατί**;

Κείμενο 3

Το ημερολόγιο της Άννας Φρανκ, παγκοσμίως γνωστό και αγαπημένο, παρουσιάζεται τώρα σε μια εντελώς νέα μορφή: ως Graphic Diary.

Με μοναδικό τρόπο συνδέει το πρωτότυπο κείμενο με ζωντανούς διαλόγους και διηγήσεις, που βασίζονται στο ημερολόγιο, μέσα από την εντυπωσιακή και γεμάτη συναίσθημα δουλειά και εικονογράφηση των Άρι Φόλμαν και Νταβίντ Πολόνσκι.

*Και οι δύο είναι γνωστοί για το κινηματογραφικό τους αριστούργημα *Waltz with Bashir*, το οποίο μεταξύ άλλων προτάθηκε για Όσκαρ.*

Με όση ζωντάνια γράφει η Άννα Φρανκ για τη ζωή της στην Κρυψώνα, τον φόβο της να μην ανακαλυφθεί, αλλά και για τα εφηβικά της συναισθήματα, τόσο άμεση, σχεδόν κινηματογραφική, είναι η εικονογράφηση. (Από την παρουσίαση στο οπισθόφυλλο του βιβλίου)

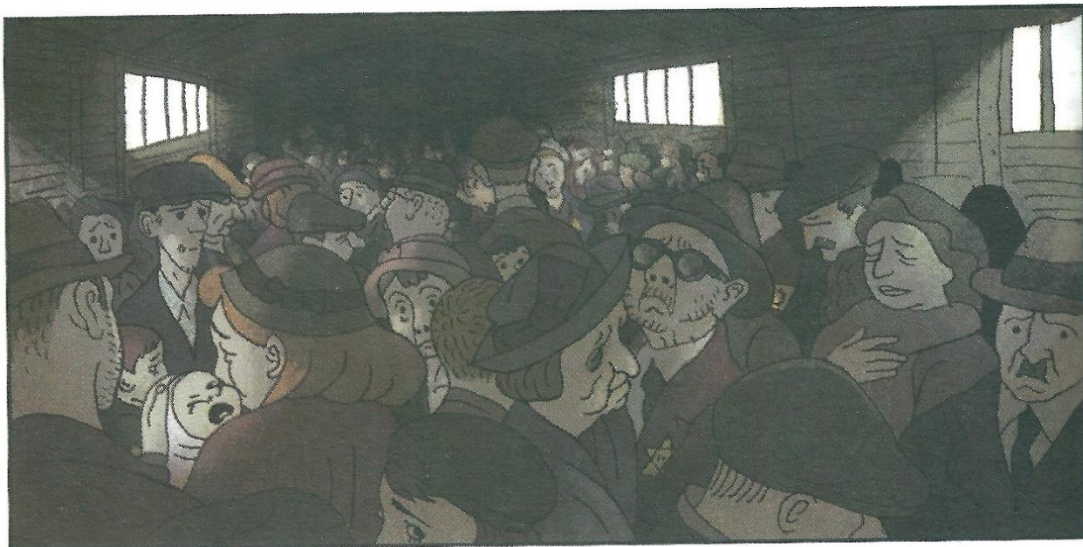
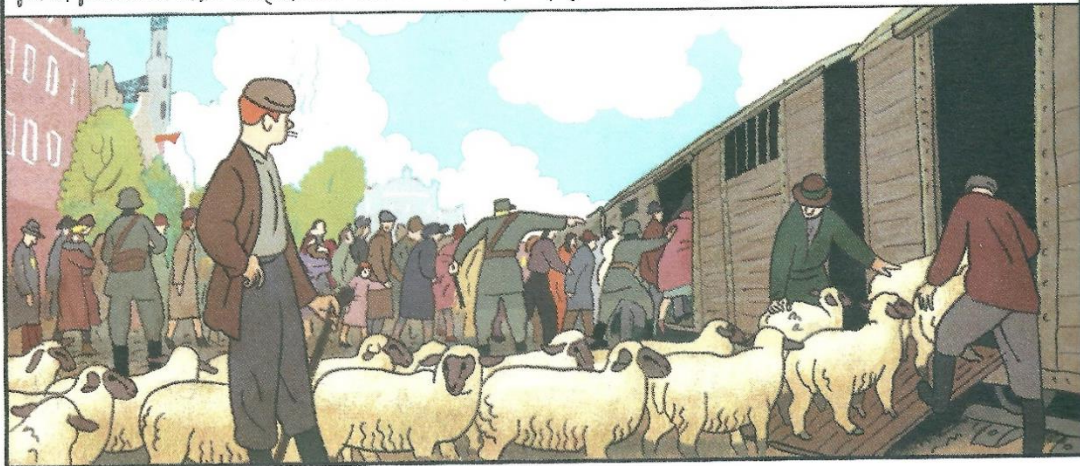
"ΦΑΙΝΕΤΑΙ ΣΑΝ ΝΑ ΕΧΟΥΝ ΠΕΡΑΣΕΙ ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΟ ΠΡΩΙ. ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ ΤΟΣΑ ΠΟΛΛΑ, ΠΟΥ ΜΟΥ ΦΑΙΝΕΤΑΙ ΛΕΣ ΚΙ ΟΛΟΚΛΗΡΟΣ Ο ΚΟΣΜΟΣ ΓΥΡΙΣΕ ΞΑΦΝΙΚΑ ΑΝΑΠΟΔΑ". ANNA FRANK

Παρασκευή 9 Οκτωβρίου 1942

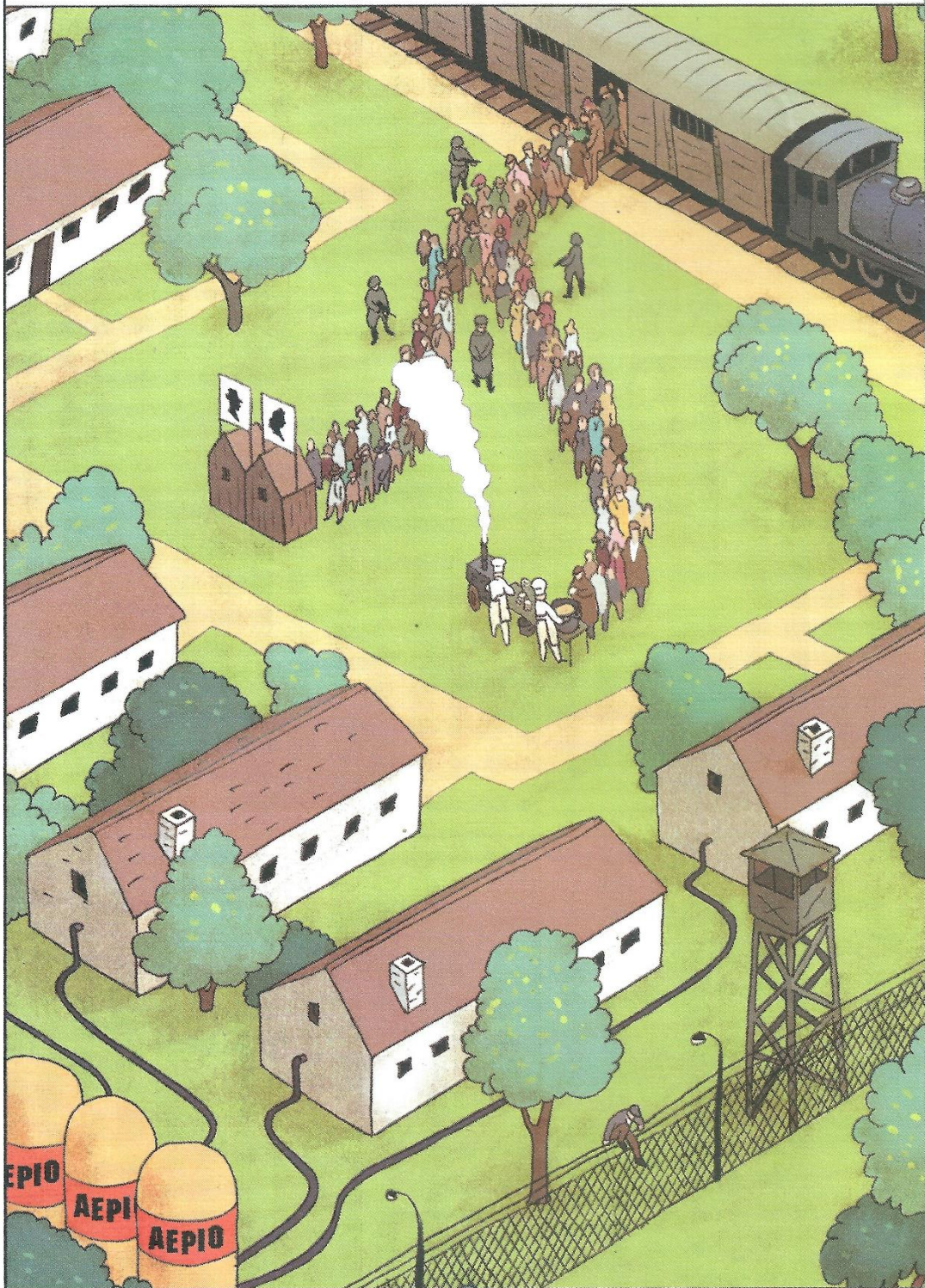
Σήμερα η Μιτ μας είπε κάποια τρομερά νέα από τον πραγματικό κόσμο: Είδε την Εβραία γειτόνιά της να την παίρνει η Γκεστάπο και δεν μπόρεσε να κάνει τίποτα για να τη βοηθήσει.

Αργότερα συνάντησε κάποιον που κατάφερε να το εκάσει από ένα στρατόπεδο συγκέντρωσης. Όταν η Μιτ ρώτησε για τη γειτόνιά της, ο άντρας είπε ότι είχε πιθανόν μεταφερθεί στο Βέστερμπορκ μέσα σ' ένα βαγόνι για ζώα.

Το Βέστερμπορκ πρέπει να είναι τρομακτικό. Οι άνθρωποι δεν έχουν σχεδόν τίποτα να φάνε, ακόμα λιγότερο να πίνουν, γιατί έχουν νερό μία ώρα την ημέρα, και υπάρχει μόνο μία τουαλέτα και ένας νεροχύτης για πολλές χιλιάδες ανθρώπους... Υποθέτουμε πως οι περισσότεροι άνθρωποι στα μακρινά στρατόπεδα δολοφονούνται. Το αγγλικό ραδιόφωνο λέει ότι τους εκοτώνουν με δηλητηριώδη αέρια. Ίσως αυτός να είναι ο πιο γρήγορος τρόπος για να πεθάνεις.

Φόλμαν, Α. & Πολόνσκυ, Ντ. (2017). *Το ημερολόγιο της Άννας Φρανκ (graphic diary)*. Αθήνα: Πατάκης.

Έτσι μπορούν να κάνουν υποθέσεις σχετικά με το περιεχόμενο του βιβλίου γενικά, να υποθέσουν στοιχεία του μύθου: π.χ. σχετικά με τους ήρωες (πώς φαντάζονται ότι θα δράσουν, θα είναι ήρωες ή αντιήρωες, κ.τ.λ.), να κάνουν υποθέσεις σχετικά με την εξέλιξη του μύθου, να πουν απλώς τι θα περίμεναν οι ίδιοι να διαβάσουν, να φανταστούν έναν τίτλο (αν δεν το έχουν πληροφορηθεί ήδη) ή να πουν γιατί νομίζουν ότι το μυθιστόρημα έχει τον τίτλο αυτό. Στόχος η κινητοποίηση του ενδιαφέροντος των μαθητών και μαθητριών. (ΟΔΗΓΙΕΣ 2020-2021, σ.σ. 122-124).

Κείμενο 4

Το βιβλίο αυτό είναι η οριστική έκδοση του ημερολογίου της Άννας Φρανκ, χωρίς περικοπές και επιπλέον με ορισμένες προσθήκες και αλλαγές, που είχε κάνει η ίδια, λίγους μήνες πριν από τη σύλληψή της, όταν άκουσε στο ραδιόφωνο ότι γραπτά σαν τα δικά της θα δημοσιεύονταν μετά τον πόλεμο ως μαρτυρίες των απλών ανθρώπων για τη ζωή τους κάτω από τη γερμανική κατοχή στην Ολλανδία. Αλλά το «Ημερολόγιο της Άννας Φρανκ» δεν είναι μόνο η καταγραφή της καθημερινής τραγωδίας των θυμάτων του ναζισμού. Είναι και η έκφραση των ονείρων και των φόβων μιας κοπέλας, που δε διαφέρουν από τα όνειρα και τις ανησυχίες των εφήβων οποιασδήποτε εποχής και οποιασδήποτε χώρας. Και η Άννα Φρανκ δεν είναι μόνο μάρτυρας της θηριωδίας του ανθρώπου, αλλά και ένα σύμβολο πίστης στη θεμελιώδη καλοσύνη και την ανθρωπιά του. Για τους δύο αυτούς λόγους, το «Ημερολόγιο της Άννας Φρανκ» θα εξακολουθήσει να είναι ένα πολύτιμο ντοκουμέντο για πολλά χρόνια ακόμα, μια προειδοποίηση κι ένα μήνυμα ελπίδας. (Από την παρουσίαση στο οπισθόφυλλο του βιβλίου)

Αγαπητή Κίττυ,

Σήμερα μόνο απαίσια και καταθλιπτικά νέα έχω να σου πω. Συλλαμβάνουν ομαδικά πολλούς Εβραίους φίλους μας. Η Γκεστάπο δε φέρεται με το γάντι στους ανθρώπους αυτούς: τους μεταφέρουν στο Βέστερμπορκ, το μεγάλο στρατόπεδο για Εβραίους στο Ντρέντε, μέσα σε βαγόνια για τα ζώα.

Η Μίεπ μας μίλησε χτες για κάποιον που δραπέτευσε από το Βέστερμπορκ. Το Βέστερμπορκ θα πρέπει να είναι τρομακτικό. Δε δίνουν στους ανθρώπους σχεδόν τίποτα να φάνε, ακόμα περισσότερο να πιούνε, γιατί δεν έχουν νερό παρά μια ώρα τη μέρα και μια τουαλέτα κι ένα νιπτήρα για πολλές χιλιάδες ανθρώπους. Κοιμούνται όλοι μαζί, άντρες, γυναίκες και παιδιά. Συχνά ξυρίζουν το κεφάλι στις γυναίκες και τα παιδιά. Είναι σχεδόν αδύνατον να δραπετεύσει κανείς, οι άνθρωποι των στρατοπέδων ξεχωρίζουν από τα ξυρισμένα τους κεφάλια και πολλοί επίσης εξαιτίας της εβραϊκής φυσιογνωμίας τους.

Αν συμβαίνουν τόσο φρικτά πράγματα στην Ολλανδία, τι τους περιμένει στις μακρινές και βάρβαρες περιοχές όπου τους στέλνουν; Υποθέτουμε ότι τους περισσότερους τους σφάζουν. Η αγγλική ραδιοφωνία μιλάει για ασφυξία με αέρια· ίσως αυτή να είναι η πιο γρήγορη μέθοδος εξόντωσης.

Έχω αναστατωθεί φοβερά. Η Μίεπ διηγείται τόσο σπαρακτικά όλες αυτές τις φρίκες, είναι κι η ίδια πολύ συγκλονισμένη. Τις προάλλες, για παράδειγμα, μια παράλυτη γριά Εβραία καθόταν μπροστά στην πόρτα της, περιμένοντας την Γκεστάπο που είχε πάει να φέρει ένα αμάξι για να τη μεταφέρει. Ο θόρυβος από τις βολές ενάντια στα αγγλικά αεροπλάνα κι οι εκτυφλωτικές αστραπές από τους προβολείς είχαν τρομοκρατήσει την κακομοίρα τη γριούλα. Ωστόσο η Μίεπ δεν τόλμησε να της πει να μπει μέσα, κανένας δε θα το έκανε. Οι κύριοι Γερμανοί δεν τσιγκουνεύονται τις τιμωρίες.

Ούτε κι η Μίεπ είναι πολύ εύθυμη, ο αρραβωνιαστικός

της πρέπει να φύγει για τη Γερμανία. Κάθε φορά που περνάνε αεροπλάνα πάνω από τα σπίτια μας, τρέμει μήπως πέσει στο κεφάλι του Μπέρτους το φορτίο τους από βόμβες, που συχνά φτάνει το ένα εκατομμύριο κιλά. Καλαμπούρια του τύπου “σίγουρα δε θα του πέσουν ένα εκατομμύριο κιλά, φτάνει μια βόμβα” μου φαίνονται κάπως άτοπα. Ο Μπέρτους δεν είναι φυσικά ο μόνος που πρέπει να φύγει, κάθε μέρα φεύγουν τρένα γεμάτα νέους. Όταν σταματάνε σε κάποιο σταθμό στη διαδρομή, προσπαθούν καμιά φορά να γλιστρήσουν έξω από το τρένο και να κρυφτούν· μερικοί ανάμεσά τους ίσως να τα καταφέρνουν. Δεν τέλειωσα ακόμα την γκρίνια μου. Έχεις ακούσει να μιλάνε για ομήρους; Είναι το τελευταίο τους εύρημα για να τιμωρούν τους σαμποτέρ. Είναι το πιο φρικτό πράγμα που μπορεί κανείς να φανταστεί. Πολίτες αθώοι και υψηλά ιστάμενοι φυλακίζονται περιμένοντας να εκτελεστούν. Αν γίνει κάποιο σαμποτάζ και δε βρεθεί ο ένοχος, η Γκεστάπο στήνει απλώς τέσσερις πέντε απ’ αυτούς στον τοίχο. Συχνά αναγγέλλουν το θάνατο των ανθρώπων αυτών στην εφημερίδα. “Εξαιτίας κάποιου μοιραίου ατυχήματος”, έτσι χαρακτηρίζουν αυτό το έγκλημα. Εξαιρετικός λαός οι Γερμανοί! Και να σκεφτεί κανείς ότι κι εγώ σ’ αυτούς ανήκω. Αλλά όχι, εδώ και καιρό ο Χίτλερ μας έκανε απάτριδες, κι εξάλλου δεν υπάρχουν χειρότεροι εχθροί στον κόσμο από τους Γερμανούς και τους Εβραίους.

Δική σου,

Άννα

Φρανκ, Α. (2015). *Το ημερολόγιο της Άννας Φρανκ*. Αθήνα: Πατάκης.

Γ' φάση: Μετά την ανάγνωση

Δραστηριότητα ατομική στο σπίτι (250 λέξεις)

Επιλέξτε:

1. Είσαι η μητέρα ή ο πατέρας της Άννας Φρανκ και αφηγείσαι στην/στον σύζυγό σου τα γεγονότα. Αλλαγή του **αφηγητή** της ιστορίας προκειμένου να δοθεί έμφαση στη σημασία της «φωνής» (φωνή ενήλικου, άνδρα, γυναίκας).
2. Είσαι συνομήλικος/-η της ηρωίδας και βιώνεις τα ίδια γεγονότα. Να γράψεις μία σελίδα στο προσωπικό σου **ημερολόγιο**.

Αξιολόγηση/Αναστοχασμός

Επέκταση του πρότζεκτ (ατομικές και ομαδικές εργασίες):

- Ανάγνωση του μυθιστορήματος/ graphic diary.
- Βιβλιοπαρουσίαση του συγκεκριμένου έργου ή μία βιβλιοκριτική για τη σχολική εφημερίδα.
- Ομιλία σε ημερίδα του σχολείου για τα ανθρώπινα δικαιώματα/δημοκρατία.
- Δημιουργία αφίσας για τα ανθρώπινα δικαιώματα.
- Παρακολούθηση της ταινίας και σχόλια για τη μεταφορά του βιβλίου στον κινηματογράφο.
- Να γράψετε ένα κείμενο για να εκφράσετε την ευαρέσκεια ή την απαρέσκειά σας για το βιβλίο που διαβάσατε, αιτιολογώντας την απάντησή σας.
- Δημιουργία εικονογραφημένων αφηγήσεων/κόμικς.
- Δραστηριότητες από το διδακτικό σενάριο **Λογοτεχνία και τέχνες**
- Δραστηριότητες από το 4^ο Φύλλο Εργασίας του διδακτικού σεναρίου **(Πόλεμοι του 20ου αιώνα- Δημόσια Ιστορία & Εκπαίδευση)**.

Διαθεματικότητα, διεπιστημονικότητα, Εργαστήρια Δεξιοτήτων με

- Ν. Γλώσσα
- Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή
- Ιστορία
- Εικαστικά
- Μουσική
- Εργαστήρια Δεξιοτήτων

4ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Αναρτώνται στην η τάξη/e-me τα κείμενα αφόρμησης

Τίτλος: Ανθρώπινα δικαιώματα, Αλληλοσεβασμός, Διαφορετικότητα (νουβέλα, audiobook)

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΑ ΟΜΑΔΑΣ:

.....

.....

.....

.....

Α΄ φάση

Αφόρμηση

Να ακούσετε το απόσπασμα της ηχητικής αφήγησης έως το 3:20΄.

Διαβάζει η Κατίνα Παξινοπού

<https://www.youtube.com/watch?v=u0Ph7a2326E&t=13s>

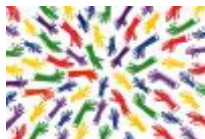
Έτσι μπορούν να κάνουν υποθέσεις σχετικά με το περιεχόμενο του βιβλίου γενικά, να υποθέσουν στοιχεία του μύθου: π.χ. σχετικά με τους ήρωες (πώς φαντάζονται ότι θα δράσουν, θα είναι ήρωες ή αντιήρωες, κ.τ.λ.), να κάνουν υποθέσεις σχετικά με την εξέλιξη του μύθου, να πουν απλώς τι θα περίμεναν οι ίδιοι να διαβάσουν, να φανταστούν έναν τίτλο (αν δεν το έχουν πληροφορηθεί ήδη) ή να πουν γιατί νομίζουν ότι το μυθιστόρημα έχει τον τίτλο αυτό. Στόχος η κινητοποίηση του ενδιαφέροντος των μαθητών και μαθητριών. (ΟΔΗΓΙΕΣ 2020-2021, σ.σ. 122-124).

Στη φυσική τάξη ή στη webex

Συζήτηση σε ομάδες που έχουν μελετήσει τα ίδια κείμενα αφόρμησης. Παρουσίαση στην ολομέλεια της τάξης από τον/την εκπρόσωπο κάθε ομάδας του βασικού θέματος που θίγεται στα κείμενα αφόρμησης.

Β' φάση: Προσεκτική ανάγνωση του κειμένου

Λέξεις κλειδιά: ισότητα των φύλων, κοινωνική ευθύνη, ευάλωτες κοινωνικές ομάδες.

Αναρτώνται στην η τάξη/e-me τα κείμενα

Στη φυσική τάξη ή στη webex (συζήτηση σε ομάδες)

Δραστηριότητες

1. Ποιο είναι το **θέμα** του αποσπάσματος, κατά τη γνώμη σας;
2. Ποιοι ήταν οι **λόγοι** που έκαναν δύσκολο τον βίο της Φραγκογιαννούς;
3. Αφού μελετήσετε το κείμενο, να παρουσιάσετε τη **θέση της γυναίκας** την εποχή που γράφτηκε η νουβέλα.
4. Να γράψετε **τα συναισθήματα** που σας δημιουργεί το λογοτεχνικό απόσπασμα αιτιολογώντας τα.
5. **Να συγκρίνετε** την εποχή του διηγήματος με τη δική σας και να γράψετε τα συμπεράσματά σας.

Κείμενο 5

Το έργο του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη ανήκει σε ένα χαρακτηριστικό είδος του οποίου δεν υπάρχει κάτι ανάλογο σε αυτό τον τομέα. Η μίξη της καθαρεύουσας του 19ου αιώνα με τη "λαϊκή" γλώσσα αποτελεί μια εξαιρετική πρωτοτυπία που ξαφνιάζει τον αναγνώστη και του δημιουργεί ένα ευχάριστο συναίσθημα που τον κάνει να απολαμβάνει τη θαυμάσια χρήση του λόγου από τον "κοσμοκαλόγερο" της ελληνικής πεζογραφίας. Παράλληλα, η υπόθεση όλων των διηγημάτων και των μυθιστορημάτων του απεικονίζει γλαφυρά τη ζωή και τις συνήθειες τόσο του αστικού όσο και του αγροτικού κόσμου εκείνης της εποχής. (Από την παρουσίαση στο οπισθόφυλλο του βιβλίου)

Η Χαδούλα, η λεγομένη Φράγκισσα, ή άλλως Φραγκογιαννού, ήτο γυνή σχεδόν εξηκοντούτις, καλοκαμωμένη, με αδρούς* χαρακτήρας*, με ήθος ανδρικών, και με δύο μικράς άκρας μύστακος άνω των χειλέων της. Εις τους λογισμούς της, συγκεφαλαιούσα όλην την ζωήν της, έβλεπεν ότι ποτέ δεν είχε κάμει άλλο τίποτε ειμή να υπηρετή τους άλλους. Όταν ήτο παιδίσκη, υπηρετεί τους γονείς της. Όταν υπανδρεύθη, έγινε σκλάβα του συζύγου της — και όμως, ως εκ του χαρακτήρος της και της αδυναμίας εκείνου, ήτο συγχρόνως και κηδεμών αυτού· όταν απέκτησε τέκνα, έγινε δούλα των τέκνων της· όταν τα τέκνα της απέκτησαν τέκνα, έγινε πάλιν δουλεύτρια των εγγόνων της.

Το νεογνόν είχε γεννηθή προ δύο εβδομάδων. Η μητέρα του είχε κάμει βαριά λεχωσιά. Ήτο αύτη η κοιμωμένη επί της κλίνης, η πρωτότοκος κόρη της Φραγκογιαννούς, η Δελχαρώ η Τραχήλαινα. Είχαν βιασθεί να το βαπτίσουν την δεκάτην ημέραν επειδή έπασχε δεινώς· είχε κακόν βήχα, κοκκίτην, συνοδευόμενον με σπασμωδικά σχεδόν συμπτώματα. Καθώς εβαπτίσθη, το νήπιον εφάνη να καλυτερεύη ολίγον, την πρώτην βραδιάν, και ο βήχας εκόπασεν επ' ολίγον. Επί πολλάς νύκτας, η Φραγκογιαννού δεν είχε δώσει ύπνον εις τους οφθαλμούς της, ουδέ εις τα βλέφαρά της νυσταγμόν, αγρυπνούσα πλησίον του μικρού πλάσματος, το οποίον ουδ' εφαντάζετο ποίους κόπους επροξένει εις τους άλλους, ουδέ πόσα βάσανα έμελλε να υποφέρη εάν επέζη, και αυτό. Και δεν ήτο ικανόν να αισθανθή καν την απορίαν, την οποίαν μόνη η μάμμη* διετύπωνε κρυφίως μέσα της: «Θεέ μου, γιατί να έλθη στον κόσμον κι αυτό;»

Η γραία το ενανούριζε, και θα ήτον ικανή να είπη «τα πάθη της τραγούδια» αποπάνω από την κούνιαν του μικρού. Κατά τας προλαβούσας νύκτας, πράγματι, είχε «παραλογίσει» αναπολούσα όλ' αυτά τα πάθη της εις το πεζόν. Εις εικόνας, εις σκηνάς και εις οράματα, της είχεν επανέλθει εις τον νουν όλος ο βίος της, ο ανωφελής και μάταιος και βαρύς.

αδρός: έντονος. **χαρακτήρ:** (λόγ. λ.) πλ. χαρακτήρες· χαρακτηριστικά. **μάμμη:** γιαγιά.

Παπαδιαμάντης Αλέξανδρος (χ.η.). *Η Φόνισσα*. Αθήνα: Ελευθερουδάκη-Νίκα.

http://ebooks.edu.gr/ebooks/v/html/8547/2702/Keimena-Neoellinikis-Logotechnias-B-Lykeiou-html-empl/index_a_02_01.html

Κείμενο 6 (Το λογοτεχνικό απόσπασμα στη δημοτική)

Η Χαδούλα, η λεγόμενη Φράγκισσα ή Φραγκογιαννού, ήταν σχεδόν εξήντα ετών, καλοκαμωμένη, με αδρά χαρακτηριστικά, με αντρικό παράστημα και με δύο μικρές άκρες μουστακιού πάνω από τα χείλη της. Στους συλλογισμούς της, όπου θυμόταν όλη τη ζωή της, έβλεπε ότι ποτέ δεν είχε κάνει τίποτα άλλο παρά να υπηρετεί τους άλλους. Όταν ήταν κοριτσάκι υπηρετούσε τους γονείς της. Όταν παντρεύτηκε έγινε σκλάβα του συζύγου της και, ταυτοχρόνως, λόγω του δικού της χαρακτήρα και της αδυναμίας εκείνου, ήταν συγχρόνως και κηδεμόνας του. Όταν έκανε παιδιά έγινε δούλα τους. Και όταν τα παιδιά της απέκτησαν παιδιά έγινε πάλι υπηρέτρια των εγγονών της.

Το κοριτσάκι είχε γεννηθεί πριν από δύο εβδομάδες. Η μητέρα του είχε άσχημη εγκυμοσύνη. Ήταν η πρωτότοκη κόρη της Φραγκογιαννούς, η Δελχαρώ η Τραχήλαινα, που κοιμόταν τώρα στο κρεβάτι κοντά της. Είχαν βιαστεί να το βαφτίσουν μόλις δέκα ημερών επειδή ήταν πολύ άρρωστο. Είχε κοκκίτη και έβηχε άσχημα με σπασμωδικά τινάγματα. Μόλις βαφτίστηκε, το νήπιο φάνηκε να καλυτερεύει λιγάκι το πρώτο βράδυ και ο βήχας σταμάτησε για λίγο. Η Φραγκογιαννού δεν είχε κοιμηθεί πολλά βράδια και δεν είχε κλείσει ούτε στιγμή τα βλέφαρά της, αλλά αγρυπνούσε κοντά στο μικρό πλασματάκι, το οποίο δεν φανταζόταν ούτε πόσο κόπο προκαλούσε στους άλλους, ούτε πόσα βάσανα θα υπέφερε, αν επιζούσε. Και δεν ήταν ικανό να αισθανθεί την απορία την οποία η γιαγιά της διετύπωνε μέσα της κρυφά. «Θε μου, γιατί να έλθει στον κόσμο κι αυτό;»

Η γριά το νανούριζε και θα ήθελε να πει «τα πάθη της τραγούδια» πάνω από την κούνια του μωρού. Τις προηγούμενες νύχτες είχε πραγματικά «παραλογίσει» καθώς αναπολούσε όλα τα πάθη της. Στο μυαλό της είχαν έρθει εικόνες, σκηνές και οράματα από την ανώφελη, μάταιη και κουραστική ζωή της.

Παπαδιαμάντης, Αλ. (χ.η.). *Η Φόνισσα*. Αθήνα: Καρακώτσογλου

Γ' φάση: Μετά την ανάγνωση

Δραστηριότητα ατομική στο σπίτι (250 λέξεις)

Επιλέξτε:

3. Είσαι η κόρη ή ο γαμπρός της Φραγκογιαννούς της. **Αναδιήγηση** τμήματος της ιστορίας από την οπτική γωνία ενός άλλου ήρωα.
4. Η Φραγκογιαννού κάνει θετικές σκέψεις για τη μελλοντική ζωή της εγγονής της (**εσωτερικός μονόλογος**).

Αξιολόγηση/Αναστοχασμός

Επέκταση του πρότζεκτ (ατομικές και ομαδικές εργασίες):

- Ανάγνωση του μυθιστορήματος.
- Βιβλιοπαρουσίαση του συγκεκριμένου έργου ή μία βιβλιοκριτική για τη σχολική εφημερίδα.
- Ομιλία σε ημερίδα του σχολείου για την ισότητα των φύλων.
- Δημιουργία αφίσας για την ισότητα των φύλων.
- Παρακολούθηση της ταινίας και σχόλια για τη μεταφορά του βιβλίου στον κινηματογράφο.
- Ηχογράφηση αποσπασμάτων δική σας επιλογής και σχολιασμός.
- Δραματοποίηση κομβικών σκηνών που παρουσιάζουν εσωτερικές ή εξωτερικές συγκρούσεις χαρακτήρων, διλήμματα των ηρώων, κ.λπ.
- Να γράψετε ένα κείμενο για να εκφράσετε την ευαρέσκεια ή την απαρέσκειά σας για το βιβλίο που διαβάσατε, αιτιολογώντας την απάντησή σας.
- Δημιουργία βίντεο σχετικά με τη θέση της γυναίκας. Δείτε [εδώ](#)
- Δραστηριότητες από το εκπαιδευτικό υλικό στην ψηφιακή πλατφόρμα [Δημοκρατική Παιδεία](#) (π.χ. [Διαφορετικοί μισθοί](#)).

Διαθεματικότητα, διεπιστημονικότητα, Εργαστήρια Δεξιοτήτων με

- Ν. Γλώσσα
- Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή
- Ιστορία
- Εικαστικά
- Μουσική
- Αρχαία Ελληνική Γραμματεία
- Αρχαία Ελληνική Γλώσσα
- Εργαστήρια Δεξιοτήτων

**Τίτλος: Ανθρώπινα δικαιώματα, Αλληλοσεβασμός,
Διαφορετικότητα
(θέατρο, ποίηση)**

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΑ ΟΜΑΔΑΣ:

.....

.....

.....

.....

Α΄ φάση Πριν την ανάγνωση

Αφόρμηση

Να μελετήσετε το ποίημα του Εγγονόπουλου

Στην κοιλάδα με τους ροδώνες, Νίκος Εγγονόπουλος

«Αλήθεια -των αδυνάτων αδύνατο
ποτές δεν εκατάφερα να καταλάβω /
αυτά τα όντα που δεν βλέπουνε
το τερατώδες κοινό γνώρισμα τ' ανθρώπου /
το εφήμερο της παράλογης ζωής του
κι ανακαλύπτουνε διαφορές
γιομάτοι μίσος διαφορές
σε χρώμα δέρματος /φυλή / θρησκεία»

Έτσι μπορούν να κάνουν υποθέσεις σχετικά με το περιεχόμενο του βιβλίου γενικά, να υποθέσουν στοιχεία του μύθου: π.χ. σχετικά με τους ήρωες (πώς φαντάζονται ότι θα δράσουν, θα είναι ήρωες ή αντιήρωες, κ.τ.λ.), να κάνουν υποθέσεις σχετικά με την εξέλιξη του μύθου, να πουν απλώς τι θα περίμεναν οι ίδιοι να διαβάσουν, να φανταστούν έναν τίτλο (αν δεν το έχουν πληροφορηθεί ήδη) ή να πουν γιατί νομίζουν ότι το μυθιστόρημα έχει τον τίτλο αυτό. Στόχος η κινητοποίηση του ενδιαφέροντος των μαθητών και μαθητριών. (ΟΔΗΓΙΕΣ 2020-2021, σ.σ. 122-124).

Στη φυσική τάξη ή στη webex

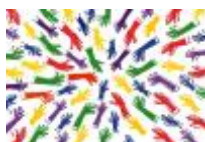
Συζήτηση σε ομάδες που έχουν μελετήσει τα ίδια κείμενα αφόρμησης. Παρουσίαση στην ολομέλεια της τάξης από τον/την εκπρόσωπο κάθε ομάδας του βασικού θέματος που θίγεται στα κείμενα αφόρμησης.

Δραστηριότητα

Δίνεται ο τίτλος του μονόπρακτου «Το κιβώτιο» και ζητείται από τους μαθητές/-τριες να φανταστούν το περιεχόμενό του.

Β' φάση: Προσεκτική ανάγνωση του κειμένου

Λέξεις κλειδιά: ανθρώπινα δικαιώματα, αξιοπρέπεια, δημοκρατία.

Αναρτώνται στην η τάξη/e-me τα κείμενα

Στη φυσική τάξη ή στη webex (συζήτηση σε ομάδες)

Δραστηριότητες

1. Ποια **συναισθήματα** σάς προκάλεσε η ανάγνωση του μονόπρακτου;
2. Ποιο είναι το **θέμα** του αποσπάσματος, κατά τη γνώμη σας;
3. Σε ποια **χρονική περίοδο** αναφέρεται το μονόπρακτο; Περιγράψτε την πολιτική και κοινωνική κατάσταση με βάση το κείμενο και το συγκεκριμένο.
4. «**όλα όσα έκαναν σε έναν άνθρωπο. Αυτό που δεν υποτάχτηκε.**» **α) Να σχολιάσετε** το παραπάνω απόσπασμα. **β) Ποια** είναι τα «παθήματα» όσων δεν υποτάσσονται στην εξουσία; **Διαθεματικά με την Ιστορία.**

Κείμενο 7

Ένα επίκαιρο βιβλίο, σε μια νέα προσεγμένη μετάφραση από τα Γερμανικά. Ο Μπρεχτ μας μεταφέρει στα χρόνια πριν τον Β' Π. Πόλεμο, στα "έργα και τις ημέρες" των ναζί. Πριν τον "εξωτερικό εχθρό" οι ναζί πολέμησαν, τρομοκράτησαν και εξόντωσαν τον "εσωτερικό", αρχικά τους Εβραίους, και μετά το εργατικό και το λαϊκό κίνημα της Γερμανίας. Ο "Τρόμος και Αθλιότητα του Τρίτου Ράιχ", περιλαμβάνει είκοσι τέσσερα μονόπρακτα, που έγραψε ο Μπρεχτ εξόριστος στην περίοδο 1935 - 1939. Το υλικό το άντλησε μέσα από ανθρώπινες μαρτυρίες, όπως αυτές παρουσιάστηκαν στις εφημερίδες της εποχής μεταξύ του 1933 και του 1938, όταν η ναζιστική φρικαλεότητα δεν είχε ακόμα ξεσπάσει. Το κείμενο είναι χωρισμένο σε επεισόδια, γιατί ο Μπρεχτ πίστευε ότι ο μύθος πρέπει να παρουσιάζεται κομμάτι - κομμάτι. Σίγουρα αυτό το έργο είναι επίκαιρο όσο ποτέ άλλοτε αν και, γενικά, τα έργα του Μπρεχτ είναι ένα μάθημα ζωής. (Από την παρουσίαση στο οπισθόφυλλο του βιβλίου)

ΤΟ ΚΙΒΩΤΙΟ

Έρχονται με φέρετρα τσίγκινα
και μέσα τους κρύβουν
όλα όσα έκαναν σε έναν άνθρωπο.
Αυτόν που δεν υποτάχτηκε.
Αυτόν που πάλεψε για μια καλύτερη ζωή
στη μεγάλη των τάξεων πάλη.

*Έσσην, 1934. Εργατική κατοικία. Μια Γυναίκα με δύο Παιδιά.
Ένας Νέος Εργάτης με τη Γυναίκα του, που έχουν έρθει επί-
σκεψη. Η Γυναίκα κλαίει. Από το κλιμακοστάσιο ακούγονται
βήματα. Η πόρτα είναι ορθάνοιχτη.*

Η ΓΥΝΑΙΚΑ: Το μόνο που είπε είναι, ότι τους δίνουμε μισθούς
πείνας. Μα αυτό είναι αλήθεια. Η μεγάλη μου έχει κάτι στα
πνευμόνια και εμείς ούτε γάλα δεν μπορούμε να αγοράσουμε.
Δεν μπορεί να του έκαναν τίποτα.

*Άνθρωποι της Ες-Α φέρνουν ένα μεγάλο κιβώτιο και το
τοποθετούν στο πάτωμα.*

Ο ΑΝΤΡΑΣ ΤΗΣ ΕΣ-Α: Μην κάνετε τέτοιους θεατρινισμούς.
Ο καθένας μας μπορεί να πάθει πνευμονία. Εδώ είναι τα χαρτιά.
Όλα είναι εντάξει. Και καλό θα ήταν τώρα να μην κάνετε ανοη-
σίες.

ΕΝΑ ΠΑΙΔΙ: Μητέρα, είναι εκεί μέσα ο πατέρας;

Ο ΕΡΓΑΤΗΣ *πηγαίνει στο κιβώτιο*: Είναι από τσίγκο.

ΤΟ ΠΑΙΔΙ: Δεν μπορούμε να το ανοίξουμε;

Ο ΕΡΓΑΤΗΣ *σε παραλήρημα*: Ναι, μπορούμε! Που έχεις το
κουτί με τα εργαλεία;

*Ψάχνει να βρει εργαλεία. Η νεαρή Γυναίκα του θέλει να τον
αποτρέψει.*

Η ΝΕΑΡΗ ΓΥΝΑΙΚΑ: Μην το ανοίξεις, Χανς! Θα σε πιάσουν και
εσένα!

Ο ΕΡΓΑΤΗΣ: Θέλω να δω, τι του κάνανε. Αυτοί φοβούνται, να

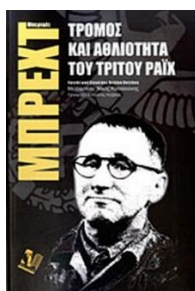
τα δει κανείς αυτά. Αλλιώς δε θα τον φέρνανε σε τσίγκο.
Άφησέ με!

Η ΝΕΑΡΗ ΓΥΝΑΙΚΑ: Δεν σε αφήνω. Δεν τους άκουσες;

Ο ΕΡΓΑΤΗΣ: Ίσως να τον βλέπαμε τουλάχιστον, έ;

Η ΓΥΝΑΙΚΑ *παίρνει τα παιδιά της από το χέρι και πηγαίνει
κοντά στο τσίγκινο κιβώτιο*: Έχω κι έναν αδερφό που θα μπο-
ρούσαν να πιάσουν, Χανς. Κι εσένα θα μπορούσαν να σε πιά-
σουν. Το κιβώτιο, ας μείνει κλειστό. Δεν είναι ανάγκη να τον
δούμε. Δε θα τον ξεχάσουμε.

Μπρεχτ, Μπέρτολ (2014). *Τρόμος και Αθλιότητα του Τρίτου Ράιχ*. Αθήνα: Μωραΐτης.

Γ' φάση: Μετά την ανάγνωση

Δραστηριότητα ατομική στο σπίτι (250 λέξεις)

Επιλέξτε:

1. Να μεταφέρετε τον θεατρικό λόγο σε **αφηγηματικό**.
2. Ζήσατε την ιστορική περίοδο στην οποία αναφέρεται το μονόπρακτο και καταθέτετε τη **μαρτυρία** σας αρκετά χρόνια μετά.

Αξιολόγηση/Αναστοχασμός

Επέκταση του πρότζεκτ (ατομικές και ομαδικές εργασίες):

- Ανάγνωση του βιβλίου.
- Βιβλιοπαρουσίαση του συγκεκριμένου έργου ή μία βιβλιοκριτική για τη σχολική εφημερίδα.
- Παρακολούθηση της ταινίας και σχόλια για τη μεταφορά του βιβλίου στον κινηματογράφο.
- Να ακούσετε την αφήγηση του μονόπρακτου «Η Εβραία» από το βιβλίο *Τρόμος και Αθλιότητα του Τρίτου Ράιχ* από την ηθοποιό Έλλη Λαμπέτη στον σύνδεσμο <https://www.youtube.com/watch?v=yGe7Bds9oow> και τη θεατρική μαθητική παράσταση «Ο Σπιούνος» από το ίδιο βιβλίο στον σύνδεσμο <https://www.youtube.com/watch?v=e8MpKJIAZDk>
- Ηχογράφηση αποσπασμάτων δική σας επιλογής και σχολιασμός.
- Δραματοποίηση μονόπρακτων από το προαναφερόμενο βιβλίο.
- Να γράψετε ένα κείμενο για να εκφράσετε την ευαρέσκεια ή την απαρέσκειά σας για το βιβλίο που διαβάσατε, αιτιολογώντας την απάντησή σας.
- Δραστηριότητες από το εκπαιδευτικό υλικό στην ψηφιακή πλατφόρμα Δημοκρατική Παιδεία από τη θεματική ενότητα Ναζισμός-Φασισμός.

Διαθεματικότητα, διεπιστημονικότητα, Εργαστήρια Δεξιοτήτων με

- Ν. Γλώσσα
- Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή
- Ιστορία
- Εικαστικά
- Μουσική
- Αρχαία Ελληνική Γλώσσα
- Εργαστήρια Δεξιοτήτων

Αναρτώνται στην η τάξη/e-me τα κείμενα αφόρμησης

**Τίτλος: Ανθρώπινα δικαιώματα, Αλληλοσεβασμός,
Διαφορετικότητα
(επιστολικό μυθιστόρημα, τραγούδι)**

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΑ ΟΜΑΔΑΣ:

.....

.....

.....

.....

Α΄ φάση

Αφόρμηση

Να μελετήσετε το τραγούδι

Εμγκρέδες της Ρουμανίας, Λένα Πλάτωνος

Ένα απόγευμα ο γιος του Ρουμάνου

έχασε το κοτοπουλάκι του.

Χτύπησε όλες τις πόρτες.

Τα μεγάλα του μάτια,

καθώς το αναζητούσανε μάταια,

μου φάνηκαν χοάνες

που από μέσα τους

μπορούσε ο καθένας

να διακηρύξει

τ' ανθρώπινα δικαιώματα.

Πόσο μ' αρέσει

ν' ακούω τους ανθρώπους

ν' ανεβαίνουν με το ασανσέρ

και να μιλάνε ρουμάνικα...
Κι ένα βράδυ,
ενώ κοιτάζα τα τοξωτά μπαλκόνια
του μαιευτηρίου της «Έλενας»,
άκουσα ήχο πιάνου.
Κάποιος απ' τους Ρουμάνους
έπαιζε από συνήθεια το ίδιο κομμάτι
και μεταμόρφωνε, πάλι, τους δήμιους
της Αμερικάνικης πρεσβείας,
τους μεταμόρφωνε, πάλι, σε χάδι.
Πόσο μ' αρέσει
ν' ακούω τους ανθρώπους
ν' ανεβαίνουν με το ασανσέρ
και να μιλάνε ρουμάνικα...
Ένα μεσημέρι, σκυφτή κι ανώνυμη,
μέσα στους σκοτεινούς διαδρόμους
μιας πολυκατοικίας,
τους άκουσα να μιλάνε ρουμάνικα.
Καθώς ανέβαινα με το ασανσέρ...
...να μιλάνε ρουμάνικα.
Και τότε τραγούδησα:
**"Πόσο μ' αρέσει
ν' ακούω τους ανθρώπους
ν' ανεβαίνουν με το ασανσέρ
και να μιλάνε ρουμάνικα..."**
Εμικρέδες της Ρουμανίας,
πιθανότητες ευτυχίας,
στην περιοχή της Αμερικάνικης πρεσβείας...

Έτσι μπορούν να κάνουν υποθέσεις σχετικά με το περιεχόμενο του βιβλίου γενικά, να υποθέσουν στοιχεία του μύθου: π.χ. σχετικά με τους ήρωες (πώς φαντάζονται ότι θα δράσουν, θα είναι ήρωες ή αντιήρωες, κ.τ.λ.), να κάνουν υποθέσεις σχετικά με την εξέλιξη του μύθου, να πουν απλώς τι θα περίμεναν οι ίδιοι να διαβάσουν, να φανταστούν έναν τίτλο (αν δεν το έχουν πληροφορηθεί ήδη) ή να πουν γιατί νομίζουν ότι το μυθιστόρημα έχει τον τίτλο αυτό. Στόχος η κινητοποίηση του ενδιαφέροντος των μαθητών και μαθητριών. (ΟΔΗΓΙΕΣ 2020-2021, σ.σ. 122-124).

Στη φυσική τάξη ή στη webex

Συζήτηση σε ομάδες που έχουν μελετήσει τα ίδια κείμενα αφόρμησης. Παρουσίαση στην ολομέλεια της τάξης από τον/την εκπρόσωπο κάθε ομάδας του βασικού θέματος που θίγεται στα κείμενα αφόρμησης.

Δραστηριότητα

Δίνεται ο **τίτλος** του επιστολικού μυθιστορήματος «Ο δρόμος για τον Παράδεισο είναι μακρύς» και ζητείται από τους μαθητές/-τριες να φανταστούν το περιεχόμενό του.

Β' φάση: Προσεκτική ανάγνωση του κειμένου

Λέξεις κλειδιά: ανθρώπινα δικαιώματα, αλληλοσεβασμός και σεβασμός στη διαφορετικότητα, αντιμετώπιση διακρίσεων.

Αναρτώνται στην η τάξη/e-me τα κείμενα

Στη φυσική τάξη ή στη webex (συζήτηση σε ομάδες)

Δραστηριότητες

1. Ποιο είναι το **θέμα** του αποσπάσματος, κατά τη γνώμη σας;
2. Να παρουσιάσετε χωριστά τη **συναισθηματική κατάσταση των δύο κοριτσιών** τεκμηριώνοντας την απάντησή σας με τα αντίστοιχα χωρία του κειμένου.
3. **Να σχολιάσετε** τις ρατσιστικές συμπεριφορές που αναδεικνύονται στο κείμενο.

Κείμενο 8

Μια αγγελία για αλληλογραφία σε ένα περιοδικό γίνεται η αφορμή για τη δημιουργία μιας ζεστής φιλίας ανάμεσα σε δύο δεκαπεντάχρονα κορίτσια που ανήκουν σε δυο διαφορετικούς κόσμους: τη Βερόνικα, που έρχεται από την Αλβανία κουβαλώντας τις τραυματικές εμπειρίες του ξεριζωμού, και την Ελένη, κόρη αστικής αθηναϊκής οικογένειας, που κανένα πρόβλημα δε φαίνεται να σκιάζει τη ζωή της. Επί οχτώ ολόκληρους μήνες οι δυο φίλες αλληλογραφούν και εκμυστηρεύονται η μία στην άλλη

τις ενδόμυχες σκέψεις και τα όνειρά τους. Περιγράφουν με χιούμορ τη ζωή τους στο σχολείο, σχολιάζουν τα όσα παράλογα συμβαίνουν γύρω τους, ερωτεύονται, απογοητεύονται, αλλά και ελπίζουν. Και ξαφνικά... Ξαφνικά όλα ανατρέπονται. Η γέφυρα επικοινωνίας που έχουν στήσει ανάμεσά τους κλονίζεται. Ένα μυστικό σκιάζει της σχέση τους. Θα σταθεί άραγε αυτό αφορμή για να χαλάσει η φιλία τους; (Από την παρουσίαση στο οπισθόφυλλο του βιβλίου)

1 Δεκεμβρίου

Αγαπημένη μου φίλη Ελένη,

Έλαβα το γράμμα σου και χάρηκα πολύ, γιατί φοβόμουν πως με την αλλαγή της διεύθυνσης μπορούσε και να χαθεί. Ευτυχώς ο ταχυδρόμος είναι ο ίδιος —το διαμέρισμα που νοικιάσαμε είναι στην ίδια γειτονιά με το παλιό μας σπίτι— κι έτσι απ' την πλευρά αυτή δεν υπάρχει πρόβλημα.

Το πρόβλημα είναι οι νέοι μας γείτονες —θέλω να πω, οι ένοικοι των άλλων διαμερισμάτων— οι οποίοι, όταν έμαθαν από το διαχειριστή της πολυκατοικίας πως είμαστε από την Αλβανία, άρχισαν να μαζεύουν υπογραφές για να μας διώξουν. Δε θέλουν, λέει, να ζουν κάτω από την ίδια στέγη με ανθρώπους για τους οποίους δεν ξέρουν από πού κρατάει η σκούφια τους και τι καπνό φουμάρουν.

Προ ημερών η μαμά συνάντησε στο ασανσέρ την κυρία που μένει ακριβώς από κάτω από το δικό μας διαμέρισμα. Την καλημέρισε και, όταν της είπε ποια είναι, η κυρία αυτή άρχισε να βρίζει τη μαμά και να την κατηγορεί πως τάχα κάνουμε θόρυβο και την ενοχλούμε. «Τι ζητάτε στην Ελλάδα;», της είπε. «Εδώ ζούνε τίμιοι άνθρωποι. Δε θέλουμε μαχαιροβγάλτες μέσα στο σπίτι μας. Να ξεκουμπιστείτε και να φύγετε». Η μαμά δε μίλησε καθόλου. Τι να της έλεγε;

Χθες είχαμε καινούριο επεισόδιο. Ένας άλλος ένοικος συνάντησε στο διάδρομο τον αδερφό μου και τον αποκάλεσε βρομο-Αλβανό. Ο Σπύρος ήρθε στο σπίτι σε κακά χάλια. Τα έβαλε με τη μαμά. «Δεν είναι ανάγκη να λες σ' όλο τον κόσμο πως είμαστε από την Αλβανία», της είπε.

Όταν γύρισε ο μπαμπάς από τη δουλειά του, πήγε και βρήκε τον ιδιοκτήτη του διαμερίσματος. «Τι θα γίνει μ' αυτή την κατάσταση;», τον ρώτησε. «Ε, τι να κάνουμε; Υπάρχουν και ρατσιστές», του απάντησε εκείνος και τον διαβεβαίωσε πως με τον καιρό θα τους περάσει.

Αυτούς μπορεί να τους περάσει. Εμάς όμως η ζωή μας έχει γίνει κόλαση. Γιατί δεν καταλαβαίνουν πόσο πολύ μας πληγώνουν; Εμείς δε βλάψαμε κανέναν. Τι διαφορά έχει αν είσαι Αλβανός, Έλληνας, Τούρκος ή Νιγηριανός; Όλοι πλάσματα του Θεού είμαστε. Γιατί μερικοί άνθρωποι γίνονται τόσο κακοί; Γιατί δεν μπορούν να ανεχτούν το διαφορετικό;

Φοβάμαι, Ελένη, πως δεν μπορείς να με νιώσεις. Δε φταις εσύ. Εσύ είσαι τυχερή. Ποτέ δε θα αντιμετωπίσεις μια παρόμοια κατάσταση. Δε θα δεις ποτέ το φόβο στα μάτια του γείτονά σου. Εσύ τα έχεις όλα: οικονομική άνεση, ομορφιά, έρωτα... Η ζωή είναι δική σου. Ενώ εγώ...α Δεν μπορώ να συνεχίσω το γράμμα μου. Ένας κόμπος έχει σταθεί στο λαιμό μου και με πνίγει.

Βερόνικα

6 Δεκεμβρίου

Αγαπημένη μου Βερόνικα,

Πολύ στενοχωρήθηκα με όσα δυσάρεστα σου συμβαίνουν τώρα τελευταία. Έχεις δίκιο. Η ζωή καμιά φορά είναι πολύ σκληρή μαζί μας. Όμως να θυμάσαι πως ο δρόμος για τον Παράδεισο είναι μακρύς. Αυτό μου το έλεγε ο μπαμπάς μου όταν ήμουνα μικρή. Τότε δεν καταλάβαινα τι ακριβώς ήθελε να πει. Τώρα ξέρω.

Οι άνθρωποι που μένουν στην πολυκατοικία σας είναι... Τι να πω; Πώς να τους χαρακτηρίσω; Συμμερίζομαι απολύτως την αγανάκτησή σου.

Ιδιαίτερα συμφωνώ με αυτό που γράφεις: πως ο περισσότερος κόσμος δεν μπορεί να ανεχτεί το διαφορετικό. Αδιαφορεί για τον ανάπηρο, σιχάίνεται το μελαψό, νιώθει μίσος για όποιον δεν ντύνεται, δε χτενίζεται ή δε σκέφτεται όπως αυτός.

Το χειρότερο όμως δεν είναι να διαβάζεις το φόβο στα μάτια του άλλου. Εκείνο που εμένα με πληγώνει είναι ο οίκτος και η υποκρισία. Σιχάινομαι τους δήθεν διακριτικούς. Αυτούς που καμώνονται πως δεν αντιλαμβάνονται το πρόβλημά σου. Αυτούς που σε βρίσκουν ανήμπορο και σε προσπερνούν ή βιάζονται να στρέψουν αλλού το βλέμμα. Αυτοί είναι οι χειρότεροι.

Είμαι βέβαιη πως πολύ γρήγορα οι γείτονές σας θα αντιληφθούν το λάθος τους. Θα δεις. Όταν διαπιστώσουν πως είστε μια φιλήσυχη οικογένεια, οι φόβοι τους θα παραμεριστούν. Θα καταλάβουν πως ο κάθε ξένος δεν είναι και κακοποιός.

Δε σου γράφω περισσότερα, γιατί αύριο είναι η μεγάλη μέρα. Θα δώσουμε τον τρίτο αγώνα στο μπάσκετ. Πρέπει να κοιμηθώ νωρίς για να είμαι σε φόρμα.

Χίλια γλυκά φιλάκια,
Ελένη

Κλιάφα, Μ. (2011). *Ο δρόμος για τον Παράδεισο είναι μακρύς*. Αθήνα: Κέδρος.

Γ' φάση: Μετά την ανάγνωση

Δραστηριότητα ατομική στο σπίτι (250 λέξεις)

Επιλέξτε:

1. Συνεχίστε το επιστολικό μυθιστόρημα γράφοντας την **επιστολή** της Ελένης προς τη Βερόνικα.
2. Να ξαναγράψετε τον αφηγηματικό λόγο σε **διάλογο** μεταξύ των δύο κοριτσιών.
3. Να γράψετε ένα κείμενο που θα περιλαμβάνει σε οποιοδήποτε σημείο του την περίοδο λόγου **«Η ζωή καμιά φορά είναι πολύ σκληρή μαζί μας. Όμως να θυμάσαι πως ο δρόμος για τον Παράδεισο είναι μακρύς.»**
4. Να γράψετε ένα **άρθρο** που θα δημοσιευτεί στο ιστολόγιο ή την ηλεκτρονική εφημερίδα του σχολείου σας με θέμα: «Όλοι ίσοι όλοι διαφορετικοί».

Αξιολόγηση/Αναστοχασμός

Επέκταση του πρότζεκτ (ατομικές και ομαδικές εργασίες):

- Ανάγνωση του επιστολικού μυθιστορήματος.
- Βιβλιοπαρουσίαση του συγκεκριμένου έργου ή μία βιβλιοκριτική για τη σχολική εφημερίδα.
- Ομιλία σε ημερίδα του σχολείου για την αντιμετώπιση των διακρίσεων.
- Δραματοποίηση σκηνών από το προαναφερόμενο βιβλίο.
- Να γράψετε ένα κείμενο για να εκφράσετε την ευαρέσκεια ή την απαρέσκειά σας για το βιβλίο που διαβάσατε, αιτιολογώντας την απάντησή σας.
- Δημιουργία βίντεο για τη μέρα κατά του ρατσισμού.
- Δραστηριότητες από τη θεματική ενότητα [Ρατσισμός](#) (π.χ. [Γιατί παίζουν μπάλα με τον ρατσισμό](#)) από το εκπαιδευτικό υλικό στην ψηφιακή πλατφόρμα [Δημοκρατική Παιδεία](#).

Διαθεματικότητα, διεπιστημονικότητα, Εργαστήρια Δεξιοτήτων με

- Ν. Γλώσσα
- Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή
- Ιστορία
- Εικαστικά
- Μουσική
- Εργαστήρια Δεξιοτήτων
-

7ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Αναρτώνται στην η τάξη/e-me τα κείμενα αφόρμησης

Τίτλος: Ανθρώπινα δικαιώματα, Αλληλοσεβασμός, Διαφορετικότητα (μυθιστόρημα, graphic novel, ποίηση)

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΑ ΟΜΑΔΑΣ:

.....

.....

.....

.....

Α΄ φάση

Αφόρμηση

Να μελετήσετε το ποίημα «Πρόσφυγες» και να παρατηρήσετε τη σελίδα από το graphic novel *Αϊβαλί*.

Πρόσφυγες

Πολλοί απ' αυτούς που σταμάτησαν
δεν ήξεραν πού έβγαζε ο δρόμος,
άλλοι ψάχναν για το λιμάνι,
άλλοι ρωτούσαν για το σταθμό,
ένας σκυφτός κούρδιζε το ρολόι του
σταματημένο εδώ και μέρες,
άραγε τι τον ένοιαζε η ώρα;
ήταν πρωί, ο ήλιος σηκωνόταν
κι όλα μυρίζαν άλλη μια σκάρτη μέρα.

Σιώτης, Ντ. (2004). *Δεν γνωρίζω δεν απαντώ* (συλλογή). Αθήνα: Κέδρος.

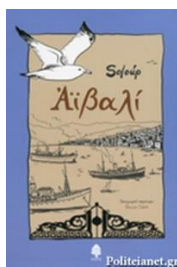
[Οι πρόσφυγες του 1922](#) στο ιστολόγιο του Γυμνασίου Δροσιάς.

Ένα μονοήμερο ταξίδι από τη Μυτιλήνη στο Αίβαλι. Κι εκεί, ανάμεσα στις δυο ακτές, μεσοπέλαγα, ένα ταξίδι στο χρόνο. Στη ματωμένη Ιστορία. Σε όσα χωρίζουν τους ανθρώπους του μικρού μπουγαζιού. Σε όσα ενώνουν τους λαούς όλης της γης.

Μικρασιατική Καταστροφή. Ξεριζωμός. Χαμένες πατρίδες. Συνθήκη της Λοζάνης. Η πρώτη μεγάλη ανταλλαγή πληθυσμών στη σύγχρονη Ιστορία. Εκατομμύρια τραγωδίες, αμέτρητες ιστορίες κυνηγημένων ψυχών. Τις περισσότερες δεν τις μάθαμε ποτέ. Άλλες πάλι, αυτές που οι πρόσφυγες αφηγήθηκαν στα παιδιά και στα εγγόνια τους, σιγά σιγά μπερδεύονται, βυθίζονται στη λήθη, χάνονται. Ελάχιστες από αυτές καταγράφηκαν στο χαρτί. Ελάχιστες σώθηκαν, για να ορθώσουν τη μνήμη απέναντι στα ανθρώπινα λάθη που, όταν ξεχνιούνται, επαναλαμβάνονται.

Εκεί, στα υδάτινα σύνορα, στο στενό πέρασμα ανάμεσα στη Λέσβο και στα μικρασιατικά παράλια, ξετυλίγονται τέσσερις από αυτές τις ιστορίες. Τέσσερις Αίβαλιώτες αφηγούνται. Τρεις Έλληνες κι ένας Τούρκος: Φώτης Κόντογλου, Ηλίας Βενέζης, Αγάπη Βενέζη-Μολυβιάτη, Αχμέτ Γιορουλμάζ.

Και όταν τα πόδια ξαναπατούν στη γη, το σήμερα προσπαθεί να λογαριαστεί με το χτες. Το ταξίδι δεν έχει τελειώσει. (Από την παρουσίαση στο οπισθόφυλλο του βιβλίου)

Soloup (2015). *Αϊβαλί*. Αθήνα: Κέδρος.

Έτσι μπορούν να κάνουν υποθέσεις σχετικά με το περιεχόμενο του βιβλίου γενικά, να υποθέσουν στοιχεία του μύθου: π.χ. σχετικά με τους ήρωες (πώς φαντάζονται ότι θα δράσουν, θα είναι ήρωες ή αντιήρωες, κ.τ.λ.), να κάνουν υποθέσεις σχετικά με την εξέλιξη του μύθου, να πουν απλώς τι θα περίμεναν οι ίδιοι να διαβάσουν, να φανταστούν έναν τίτλο (αν δεν το έχουν πληροφορηθεί ήδη) ή να πουν γιατί νομίζουν ότι το

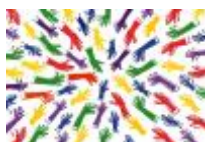
μυθιστόρημα έχει τον τίτλο αυτό. Στόχος η κινητοποίηση του ενδιαφέροντος των μαθητών και μαθητριών. (ΟΔΗΓΙΕΣ 2020-2021, σ.σ. 122-124).

Στη φυσική τάξη ή στη webex

Συζήτηση σε ομάδες που έχουν μελετήσει τα ίδια κείμενα αφόρμησης. Παρουσίαση στην ολομέλεια της τάξης από τον/την εκπρόσωπο κάθε ομάδας του βασικού θέματος που θίγεται στα κείμενα αφόρμησης.

Β' φάση: Προσεκτική ανάγνωση του κειμένου

Λέξεις κλειδιά: ανθρώπινα δικαιώματα, αξιοπρέπεια, αλληλοσεβασμός φιλανθρωπία, κοινωνική ευαισθησία, ευάλωτες κοινωνικές ομάδες.

Αναρτώνται στην η τάξη/e-me τα κείμενα

Στη φυσική τάξη ή στη webex (συζήτηση σε ομάδες)

Δραστηριότητες

1. Ποιο είναι το **θέμα** του αποσπάσματος, κατά τη γνώμη σας;
2. Σε ποια χρονική περίοδο αναφέρεται το μυθιστόρημα και με ποιο ιστορικό γεγονός σχετίζεται; Ποιες πληροφορίες μπορούμε να αντλήσουμε από το κείμενο, αν το χρησιμοποιήσουμε **ως ιστορική πηγή**;
3. Να περιγράψετε τη **συναισθηματική κατάσταση των προσφύγων** με αναφορές στα αντίστοιχα **χωρία**.
4. **Να συγκρίνετε** στάσεις, συμπεριφορές που αναδεικνύονται στο κείμενο με αυτές του σήμερα.

Κείμενο 9

"Καλύτερα όμως να σας συστηθώ εξαρχής, μια και θα γνωριστούμε καλά. Το όνομά μου είναι Αλίκη Μάγη. Μα αν βιάζομαι να συστηθώ, δεν πάει να πει πως είμαι και η κεντρική ηρωίδα. Μια αφηγήτρια είμαι. Οι ήρωες είναι πολλοί και ο καθένας τους ξεπροβάλλει με την ώρα του, γέννημα θρέμμα της παραγμένης του εποχής.

Ίσως μάλιστα το σημαντικό να μην είναι καν οι άνθρωποι που θα γνωρίσετε, μα τα είκοσι πέντε χρόνια που καλύπτουν με τα γεγονότα τους αυτήν εδώ την αφήγηση..." Μια αφήγηση που ξεκινά από το Αϊντίνι, το 1918, και καλύπτει με τρόπο μοναδικό 25 χρόνια σύγχρονης Ιστορίας. (Από την παρουσίαση της έκδοσης)

ΜΟΛΙΣ ΞΕΜΠΑΡΚΑΡΑΜΕ στον Πειραιά, όλο χαμόγελα και όνειρα για τουριστικές εξερευνήσεις, βρεθήκαμε μπρος σ' ένα παράξενο θέαμα: Κόσμος πολύς ήταν μαζεμένος, εδώ κι εκεί, σκυθρωπός και μουδιασμένος. Νέες γυναίκες και γριές μαντιλωμένες, φώναζαν και χειρονομούσαν νευρικά, μα ήταν αδύνατο να ξεχωρίσει κανείς, τι ακριβώς λέγανε και γιατί οι χωροφύλακες τις σπρώχναν πέρα. Ύστερα πετάχτηκαν στη μέση κάμποσοι φαντάροι, αγριωποί, σταπατσαρισμένοι και φώναζαν κι αυτοί:

– Τι τις χτυπάτε, μωρέ, τις γυναίκες; Ε; Τι τις χτυπάτε; Τίνος κάνανε κακό; Φοβάστε μη διαταράξουν την τάξη, την τάξη, ε; Τα παιδιά τους ζητούνε, που δεν ξέρουν τι απόγιναν και κάτω στη σφαγή.

Καθώς προσπαθούσαμε ν' ακούσουμε και να καταλάβουμε τι γινόταν, ένας ναύτης μας έδειξε και είπε:

– Να, μας ήρθαν κι εδώ οι πρώτοι πρόσφυγες απ' τη Σμύρνη.

Η θεία Ερμιόνη γύρισε και μας κοίταξε, σαν να ζητούσε από μας διάψευση.

– Για μας το λένε, είπε. Ακούστε πώς βγαίνουν οι διαδόσεις!

Η κουβέντα εκείνη του ναύτη ήταν σαν σπίρτο σε χυμένη βενζίνα. Φλόγες πήδηξαν απ' τις γυναίκες. Πέσανε όλες πάνω μας, μας τραβούσαν, έκλαιγαν, ρωτούσαν νέα, μας απειλούσαν. Μια γριά στάθηκε μπροστά μας με τα χέρια στη μέση:

– Ελόγου σας, το λοιπόν, είστε οι πρόσφυγκοι; Και τι κο-

πιάσατε να κάνετε στα μέρη μας; Πού 'ναι τα παιδιά μας; Γιατί φορτώσανε την αφεντιά σας στα βαπόρια κι αφήσανε οπίσω τους φαντάρους;

Οι χωροφύλακες τρέξαν, κι έκαναν μια ζώνη γύρω μας. Μοιάζαμε σαν το κεφάλι ενός ερωτηματικού, που δεν ήξερες τι απόκριση θα γεννήσει. Η θεία Ερμιόνη κάτωχρη προσπαθούσε να τους εξηγήσει πως δεν είμαστε πρόσφυγες και πως καμιά καταστροφή δεν είχε γίνει, μα οι γυναίκες κλαίγανε και χτυπιόντανε.

– Λέτε ψέματα, ψέματα!

Μια μικρή ξέφυγε απ' το χέρι της μάνας της κι ήρθε κοντά μου.

– Δε φοράτε σαλβάρια και φερετζέδες; με ρώτησε καθώς ξέταζε το καλοραμμένο φουστάνι μου.

Παρ' όλο τον τρόπο που μου γέννησε κείνη η σκηνή, άρχισα να γελάω. Όταν όμως καλοσκέφτηκα την κουβέντα τής μικρής, θύμωσα και της είπα:

– Δεν είμαστε μεις Τουρκάλες!

– Πώς δεν είστε, είστε πρόσφυγες, πρόσφυγες, κακοί άνθρωποι!

Δεν πρόλαβα να εξηγηθώ με τη μικρή, γιατί οι χωροφύλακες μας έσυραν ως το λιμεναρχείο, ενώ στο δρόμο μάς εξηγούσαν πως έσπασε το μέτωπο, η Μικρασία καιγότανε, ο στρατός επαναστάτησε κι ο κόσμος έφευγε, μ' ό,τι μεταφορικό μέσο έβρισκε.

Η συνυφάδα της θείας Ερμιόνης, η κυρία Ελβίρα, άρχισε να κλαίει.

– Διαδόσεις είναι, έλεγε και ξανάλεγε η θεία Ερμιόνη.

Όταν όμως κατόρθωσε να τηλεφωνήσει στον αντιπρόσωπο του θείου Γιάγκου, στην Αθήνα, την έπιασε πανικός.

– Αλίμονο! αλίμονο! έλεγε. Να λοιπόν που μας βρήκαν και τα χειρότερα...

Και κανείς μας δεν μπορούσε ακόμα να καταλάβει πως ήμαστε οι πρώτες σταγόνες της καταιγίδας που έφτανε, η πρώτη αχνή γραμμή μιας φοβερής ατέλειωτης ανθρωποθάλασσας που θα ξεχυνόταν σε λίγο, σ' εκείνο το άγνωστο λιμάνι.

Αρχίσαμε να βαδίζουμε πιασμένοι απ' το χέρι, κοντά ο ένας στον άλλον, χαμένοι, μουνδιασμένοι, δισταχτικοί, σαν να 'μαστε τυφλοί και δεν ξέραμε πού θα μας φέρει το κάθε βήμα που αποτολμούσαμε. Γυρεύαμε ξενοδοχείο στο λιμάνι για ν' αποκουμπήσουμε και να περιμένουμε τους δικούς μας. Όπου όμως κι αν ρωτούσαμε, παίρναμε την ίδια στερεότυπη απόκριση:

– Απ' τη Σμύρνη έρχεστε; Δε δεχόμαστε πρόσφυγες.

– Μα θα σας πληρώσουμε καλά, άνθρωποι του Θεού, έλεγε η θεία Ερμιόνη.

Εκείνοι επέμεναν στην άρνησή τους:

– Φοβόμαστε τις επιτάξεις. Δε μάθατε λοιπόν πως στη Χίο, στη Μυτιλήνη, στη Σάμο έφτασε προσφυγολόι, κι επιτάξανε όλα τα σχολεία, τα ξενοδοχεία, τα πάντα;

– Τι θέλαμε, τι γυρεύαμε μεις να 'ρθούμε σε τούτον τον αφιλόξενο τόπο, έλεγε η κυρία Ελβίρα. Τι θέλαμε και τι γυρεύαμε να χωριστούμε από τους άντρες μας!

Στο τέλος βρέθηκε ένας αναγκασμένος ξενοδόχος και μας έδωσε ένα σκοτεινό, άθλιο δωμάτιο με έξι κρεβάτια. Για πότε γινήκαμε πραγματικοί πρόσφυγες δεν το καταλάβαμε. Μέσα σε λίγα εικοσιτετράωρα όλος ο κόσμος αναποδογύρισε.

Βαπόρια φτάναν το ένα πίσω από τ' άλλο και ξεφόρτωναν κόσμο, έναν κόσμο ξεκουρντισμένον, αλλόκοτο, άρρωστο, συφοριασμένο, λες κι έβγαينه από φρενοκομεία, από νοσοκομεία, από νεκροταφεία. Έπηξαν οι δρόμοι, το λιμάνι, οι εκκλησιές, τα σχολεία, οι δημόσιοι χώροι. Στα πεζοδρόμια γεννιόνταν παιδιά και πέθαιναν γέροι.

Ενάμισι εκατομμύριο άνθρωποι βρεθήκανε ξαφνικά έξω απ' την προγονική τους γη. Παράτησαν σκοτωμένα παιδιά και γονιούς άταφους. Παράτησαν περιουσίες, τον καρπό στα δέντρα και στα χωράφια, το φαί στη φουφού, τη σοδειά στην αποθήκη, το κομπόδεμα στο συρτάρι, τα πορτρέτα των προγόνων στους τοίχους. Και βάλθηκαν να τρέχουν, να φεύγουν κυνηγημένοι απ' το τούρκικο μαχαίρι και τη φωτιά του πολέμου. Έρχεται μια τραγική στιγμή στη ζωή του ανθρώπου, που το θεωρεί τύχη να μπορέσει να παρατήσει το έχει του,

Σωτηρίου, Δ. (2015). *Οι νεκροί περιμένουν*. Αθήνα: Κέδρος.

Γ' φάση: Μετά την ανάγνωση

Δραστηριότητα ατομική στο σπίτι (250 λέξεις)

Επιλέξτε:

1. Να μεταφέρετε τον διάλογο σε **αφηγηματικό** λόγο.
2. Είστε ένας/μία από τους πρόσφυγες του κειμένου. Να γράψετε μία σελίδα στο προσωπικό σας **ημερολόγιο**.
3. Δραστηριότητες **δημιουργικής γραφής** από το διδακτικό σενάριο [ΟΙ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΤΟΥ 1922](#). Δείτε τον σύνδεσμο [ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΓΡΑΦΗ 1922](#)
4. Να μελετήσετε το ποίημα του Μπ. Μπρεχτ [«Για τον όρο «μετανάστες»](#)», να το **συγκρίνετε** με το απόσπασμα του μυθιστορήματος *Οι νεκροί περιμένουν* και να γράψετε **τα σχόλιά σας**.

Αξιολόγηση/Αναστοχασμός

Επέκταση του πρότζεκτ (ατομικές και ομαδικές εργασίες):

- Ανάγνωση του μυθιστορήματος *Οι νεκροί περιμένουν* ή του graphic novel *Αίβαλί*.
- Βιβλιοπαρουσίαση του συγκεκριμένου έργου ή μία βιβλιοκριτική για τη σχολική εφημερίδα.
- Διαγωνισμός λογοτεχνικού κειμένου (διήγημα, ποίημα, εικονογραφημένη ιστορία, βιβλίο σε μορφή ημερολογίου με θέμα: Πρόσφυγας/πρόσφυγες.
- Δημιουργία αφίσας για τους πρόσφυγες.
- Μουσική εκδήλωση με τραγούδια και λογοτεχνικά αποσπάσματα για τους πρόσφυγες.
- Αφηγήσεις μαρτυριών με μουσική υπόκρουση.
- Μελέτη του προσφυγικού ζητήματος διεπιστημονικά μέσω του γνωστικού αντικειμένου της Ιστορίας.
- Να γράψετε ένα κείμενο για να εκφράσετε την ευαρέσκεια ή την απαρέσκειά σας για το βιβλίο που διαβάσατε, αιτιολογώντας την απάντησή σας.

Διαθεματικότητα, διεπιστημονικότητα, Εργαστήρια Δεξιοτήτων με

- Ν. Γλώσσα
- Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή
- Ιστορία
- Εικαστικά
- Μουσική
- Αρχαία Ελληνική Γραμματεία
- Αρχαία Ελληνική Γλώσσα
- Εργαστήρια Δεξιοτήτων

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Γιουσαφζάι, Μαλάλα (2019). *Με λένε Μαλάλα*. Αθήνα: Πατάκης.
- Καλογήρου, Τζ. (2009). *Τέρψεις και Ημέρες Ανάγνωσης*, τ. Α'. Αθήνα: Σχολή Ι. Μ. Παναγιωτόπουλου.
- Κλιάφα, Μ. (2011). *Ο δρόμος για τον Παράδεισο είναι μακρύς*. Αθήνα: Κέδρος.
- Μπρεχτ, Μπέρτολ (2014). *Τρόμος και Αθλιότητα του Τρίτου Ράιχ*. Αθήνα: Μωραΐτης.
- Palacio, R.J. (2013). *Θάυμα*. Αθήνα: Παπαδόπουλος.
- Παπαδιαμάντης, Αλ. (χ.η.). *Η Φόνισσα*. Αθήνα: Καρακώτσογλου.
- Πάτσιου, Β. & Καλογήρου, Τζ. (2003). Εισαγωγή. Στο Β. Πάτσιου & Τζ. Καλογήρου (Επιμ.), *Η δύναμη της Λογοτεχνίας - Διδακτικές προσεγγίσεις - Αξιοποίηση διδακτικού υλικού (Δημοτικό - Γυμνάσιο - Λύκειο)* (σσ. 9-27). Αθήνα: Gutenberg.
- Σιώτης, Ντ. (2004). *Δεν γνωρίζω δεν απαντώ* (συλλογή). Αθήνα: Κέδρος.
- Solour (2015). *Αϊβαλί*. Αθήνα: Κέδρος.
- Σωτηρίου, Δ. (2015). *Οι νεκροί περιμένουν*. Αθήνα: Κέδρος.
- Φόλμαν, Α. & Πολόνσκυ, Ντ. (2017). *Το ημερολόγιο της Άννας Φρανκ (graphic diary)*. Αθήνα: Πατάκης.
- Φρανκ, Α. (2015). *Το ημερολόγιο της Άννας Φρανκ*. Αθήνα: Πατάκης.

Η ανάγνωση της λογοτεχνίας δεν είναι αγγαρεία αλλά χαρά,
δεν είναι μία ανιαρή υποχρέωση αλλά πρωτίστως απόλαυση.

ΤΖΙΝΑ ΚΑΛΟΓΗΡΟΥ